

Lise Lien

Sisterhood – sanitetsarbeid i fornyet drakt?

Evaluering av Sisterhood
i Norske Kvinners Sanitetsforening

Lise Lien

Sisterhood – sanitetsarbeid i fornyet drakt?

Evaluering av Sisterhood
i Norske Kvinners Sanitetsforening

Fafo-notat 2021:06

Fafo-notat 2021:06

© Fafo 2021
ISSN 0804-5135

Innhold

Forord	4
1 Introduksjon	5
2 Problemstilling og metode	6
2.1 Prosess- og resultatanalyse.....	6
2.2 Metode	6
3 N.K.S. og Sisterhood	9
3.1 Landets største kvinneorganisasjon.....	9
3.2 <i>Snu trenden</i> – en rekrutteringsstrategi.....	9
3.3 Bakgrunn, organisering og finansiering	11
3.4 Kort om Sisterhood.....	12
3.5 N.K.S.s mål for Sisterhood-prosjektet	12
3.6 Ansvars- og rolleavklaring.....	14
3.7 Koronapandemien.....	14
4 Frivillige organisasjoner	16
4.1 Fra medlemskap til prosjektshopping?.....	16
4.2 Tidsbruk og frivillighet	17
4.3 Deltakelse i og rekruttering til frivillig arbeid	17
4.4 De yngres frivillige arbeid.....	18
4.5 Oppsummering	19
5 Sisterhood i N.K.S.	20
5.1 Rekruttering og medlemskap.....	20
5.2 Omfang og tidsbruk	22
5.3 Finansiering og lokal forankring	23
5.4 Opplæring og erfaringsutveksling	24
5.5 Ressursgruppe.....	25
5.6 Målgruppe.....	26
5.7 Informasjon og rekruttering av deltakere	27
5.8 Sisterhood i koronatiden	29
5.9 Samarbeid	30
5.10 Lokaler	31
5.11 Sekretariatets arbeid.....	31
6 Spørreundersøkelsen	35
6.1 Funn og analyser fra spørreundersøkelsen	36
6.2 Gruppeledere som har startet opp et tilbud.....	36
6.3 Gruppeledere som <i>ikke</i> har startet opp et Sisterhood-tilbud.....	42
7 Oppsummering og anbefalinger	44
7.1 Sisterhood og økte medlemstall?	44
7.2 Sisterhood som arbeidsmåte	45
7.3 Sisterhood og rekruttering	47
7.4 Gruppeledernes erfaring med Sisterhood	52
7.5 Sisterhood over hele landet?.....	53
7.6 Måloppnåelse – deltakernivå	53
7.7 Måloppnåelse – sekretariats- og lokalforeningsnivå	54
Referanser	57

Forord

Fafo ble kontaktet av Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) i august 2020 med forespørsel om å evaluere deres satsing Sisterhood. Sisterhood er et lavterskeltilbud rettet spesifikt mot jenter i aldersgruppen 12–22 år og drives av lokale sanitetsforeninger i ulike deler av landet. Tilbudet kan sies å være et bidrag til arbeidet med å skape et bedre og helsefremmende oppvekstmiljø for unge jenter. Internt i organisasjonen er Sisterhood også et viktig ledd i N.K.S.s langsiktige rekrutteringsstrategi *Snutrenden*. Målet er å øke antallet medlemmer i foreningen etter flere år med fallende medlemstall. Fafo har gjennomført en evaluering av Sisterhood i perioden september 2020–januar 2021. Prosjektet er finansiert av Stiftelsen Dam

Tusen takk til alle gruppeledere som har delt sin kunnskap og sine refleksjoner med meg. Deres innspill og refleksjoner har vært viktige for denne evalueringen og for N.K.S. i deres videre arbeid med Sisterhood. Takk også til dem som tok seg tid til å svare på spørreundersøkelsen.

Jeg vil rette en særskilt takk til prosjektleder for Sisterhood i Sanitetsforeningens sekretariat, Cathrine Holst Salvesen, for et meget godt samarbeid og tilrettelegging av relevante dokumenter. Avslutningsvis vil jeg takke min kollega Ketil Bråthen, for å ha tatt ansvaret for det tekniske ved spørreundersøkelsen, og kvalitetssikrer og forskningsleder Terje Olsen, Fafo, for nyttige innspill og kommentarer. Takk også til Fafos publiseringsavdeling. Alle feil og mangler som måtte være i denne rapporten, er det undertegnede som står ansvarlig for.

Oslo, februar 2021

Lise Lien
prosjektleder

1 Introduksjon

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) har gjennomført prosjektet «Sisterhood i sanitetens hus» i perioden 2018–2020. Prosjektet er rettet mot jenter i aldergruppen 12–22 år og drives av de ulike lokale sanitetsforeningene rundt om i landet. Sisterhood er et lavterskeltilbud rettet spesifikt mot jenter. Økt selvtillit, bedre selvbylde, økt sosial tilhørighet, større nettverk og flere venner er viktige mål for aktivitetene i regi av de lokale Sisterhood-gruppene. Tilbudet kan sies å være ett bidrag til arbeidet med å skape et bedre og helsefremmende oppvekstmiljø for unge, noe også myndighetene påpeker som viktig i sin strategi om ungdomshelse (2016–2021). I denne strategien understrekes fritidsarenaer som én av flere steder for «utvikling av identitet, for psykisk og fysisk helse og for sosial tilhørighet» (samme sted, s. 7). Ungdataundersøkelsen fra 2020 viser at barn og unge i all hovedsak har det bra, og at et stort flertall er fornøyd med livet sitt. Samtidig viser undersøkelsen at det er en liten andel unge som opplever mobbing og seksuell trakassering, og som har blitt utsatt for vold eller trusler om vold. Videre er det kun 30 prosent som svarer at de ikke har opplevd press om å se bra ut eller ha en fin kropp (Bakken 2020). Arbeid knyttet til kroppspres og skjønnhetstyranni har vært en del av N.K.S. sitt arbeid for kvinners helse siden 2015. Da satte de i gang underskriftskampanjen «Lei av å bli lurt» med et krav om at retusjert reklame skulle merkes. Det er særlig jenter som blir utsatt for dette presset, og Sanitetsforeningen har i sitt arbeid vært opptatt av å styrke unge jenters og kvinners forhold til egen kropp. En tydelig uttrykt ambisjon i Sisterhood er forbyggende psykisk helsearbeid og opplevelse av mestring, slik at deltakerne står bedre mentalt rustet til å takle hverdagen og livet.

Sisterhood er også et ledd i N.K.S.s langsiktige rekrutteringsstrategi *Snu trenden*. Målet er å øke antallet medlemmer i foreningen etter mange år med reduserte medlemstall. Det er et uttrykt mål at minst halvparten av Sisterhood-gruppene skal etableres utenom de større byene. Prosjektet har hatt et mål om å nå ut til 150 jenter rundt om i landet i løpet av prosjektperioden. Koronapandemien har påvirket driften av allerede igangsatte Sisterhood-grupper og oppstarten av nye Sisterhood-grupper.

2 Problemstilling og metode

Dette er en evaluering av N.K.S. sin satsing på Sisterhood. Sisterhood er utviklet av Sisterhood Norge, Bydel Frogner. Vi skal ikke evaluere Sisterhoodmetodikken i seg selv, men vi er bedt om å evaluere hvorvidt Sisterhood-tilbudet er en god strategisk satsing for N.K.S. som historisk har vært opptatt av kvinner og kvinnehelse. Formålet med evalueringen er å undersøke om i) Sisterhoods mål og hensikt er nådd, samt hvordan det er nådd, ii) om ressursbruken står i stil med oppnådde resultater, det vil si tidsbruk, økonomisk innsats, involvert personell og opplæring av personellet (frivillige gruppeledere), og iii) om det eventuelt er behov for forbedringer/endringer.

Evalueringens overordnede problemstillinger er følgende:

- Hvordan fungerer Sisterhood som ledd i N.K.S.s overordnede strategi om å øke medlemstallet på sikt?
- Hvordan fungerer Sisterhood som arbeidsmåte for frivillige gruppeledere i N.K.S.?
- Hvordan informeres og rekrutteres gruppeledere og deltakere, og hvilke erfaringer har gruppeledere med Sisterhood?

På bakgrunn av disse problemstillingene vil vi komme med anbefalinger om og/eller hvordan N.K.S. bør videreføre denne aktiviteten.

2.1 Prosess- og resultatanalyse

I denne evalueringen har vi lagt opp til en kombinert prosess- og resultatanalyse. Prosessanalyse handler om hvor godt et program eller en metodikk møter deltakernes behov, og hvor godt det samsvarer med intensjonene. I dette oppdraget innebærer det en kort beskrivelse av Sisterhood-metodikken (teori), arbeidsprosessene (praksis), eventuelle trekk/bakgrunn hos deltakerne og gruppelederne, opplæringen av gruppelederne, om/hvordan Sisterhood verdsettes av deltakerne basert på de inntrykkene gruppelederne har, og de fysiske omgivelsene Sisterhood foregår i.

Resultatanalysen handler om hvorvidt Sisterhoods prosjektmål er nådd. I hvilken grad og på hvilke måter vurderer gruppelederne at Sisterhood har bidratt til eventuelle positive resultater for jentene? Dette er basert på gruppeledernes inntrykk og eksempler på hva jentene har sagt til dem. Vi har altså sett på prosjektoppnåelse sentralt (N.K.S.s prosjektnivå) og på lokalforeningsnivå. Vi har ikke undersøkt oppnåelse av prosjektmålene på deltakernivå.

2.2 Metode

For å besvare evalueringens problemstillinger har vi gjennomført intervjuer og deltatt under et digitalt erfaringsseminar for gruppeledere som observatører. Vi har gjennomført en elektronisk spørreundersøkelse til alle som har gjennomført det obligatoriske gruppelederkurset i Sisterhood-metodikken. Utover dette har vi gått gjennom en rekke dokumenter utarbeidet av Sisterhood Norge (håndbok) og dokumenter utarbeidet av N.K.S., som en veileder for gruppeledere, samarbeidsavtaler, en intern

evaluering av Sisterhood, informasjonsmaterieell m.m. Data fra disse dokumentene er benyttet som datagrunnlag i denne evalueringen.

Prosjektet er meldt til Norsk senter for forskningsdata (NSD).

Intervjuer

Innledningsvis gjennomførte vi et fysisk intervju med prosjektleder for Sisterhood i N.K.S.-sekretariatet. Formålet var å få innsikt i de overordnede strategi/handlingsplanene i N.K.S., deres begrunnelse for satsingen på Sisterhood mv. Senere i prosjektet gjennomførte vi et oppfølgende telefonintervju med en annen representant fra sekretariatet.

Vi mottok en liste med ti foreninger som har mottatt midler fra sekretariatet for å starte opp et Sisterhood-tilbud. Vi tok utgangspunkt i denne listen og kontaktet den lokale lederen for de ulike foreningene per e-post. E-posten inneholdt kort informasjon om prosjektet og et vedlegg med et mer omfattende informasjonsskriv samt en samtykkeerklæring. Lederne for de ti ulike lokale sanitetsforeningene ble bedt om å sende forespørselen videre til relevante gruppeledere. Vi fikk tilbakemelding fra fem lokale ledere om at de hadde videresendt e-posten til gruppelederne. Gruppeledere fra fire av de kontaktede foreningene ønsket å delta. Grunnet koronapandemien ble intervjuene gjennomført per telefon. I to av foreningene intervjuet vi to gruppeledere, og ett av disse var et gruppeintervju. Samlet intervjuet vi seks gruppeledere / lokale ledere fra fire foreninger. Totalt har vi intervjuet åtte personer i denne evalueringen, i tillegg har vi gjennom observasjonen på erfaringsamlingen for gruppeledere fått informasjon fra ytterligere tre gruppeledere. De kvalitative dataene i evalueringen er dermed basert på informasjon fra elleve personer.

Spørreundersøkelse

En spørreundersøkelse ble sendt til alle som N.K.S. har registrert at har mottatt opplæring som gruppeleder i regi av Sisterhood Norge i perioden 2018–2020.¹ Undersøkelsen ble sendt både til dem som har startet Sisterhood i etterkant av opplæringen, og til dem som *ikke* har startet opp et slikt tilbud. Undersøkelsen ble utarbeidet av oss, og N.K.S. fikk mulighet til å komme med innspill til spørsmål. Undersøkelsen ble sendt ut 28. oktober 2020. Den ble sendt ut av sekretariatet i N.K.S. på vegne av Fafo. Det innebærer at vi ikke har hatt tilgang til gruppeledernes e-postadresser og ikke har hatt mulighet til å purre direkte. I spørreundersøkelsen ble det stilt opp en rekke påstander som vi ba respondentene ta stilling til. Påstandene gjaldt opplæring, forankring, rekruttering av deltakere, hvorfor man ikke startet opp, og måloppnåelse for dem som har drevet Sisterhood-grupper (se vedlegg). Det ble sendt én påminnelse. I tillegg minnet N.K.S. om undersøkelsen på deres interne «Forum for sanitetskvinner» på Facebook. Undersøkelsen ble lukket 9. november 2020. Av 79 utsendte e-poster var det 31 som svarte på undersøkelsen. Av disse var det 25 som hadde gjennomført gruppelederkurs i Sisterhood, mens seks personer ikke hadde gjennomført kurset. Det var halvparten av dem som svarte, som bekreftet at de hadde startet opp et Sisterhood-tilbud etter gruppelederkurset. Da det ikke var Fafo som sendte ut undersøkelsen, vet vi ikke hvilke foreninger som har svart. Antallet respondenter betyr også at vi ikke kan generalisere funnene. Resultatene blir brukt deskriptivt, og det er kun kjørt frekvensanalyser på funnene.

¹ Det betyr ikke at alle faktisk har gjennomført kurset. Det kan ha forekommet frafall før eller under kurset.

Innsamlingen av data – både de kvalitative og de kvantitative – foregikk i perioden fra september 2020 til og med november 2020.

3 N.K.S. og Sisterhood

3.1 Landets største kvinneorganisasjon

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) ble stiftet i 1896 og har siden arbeidet for kvinners helse og levekår – uavhengig av alder – både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. N.K.S. er en livssynsnøytral og partipolitisk uavhengig organisasjon. Deres formål (§ 1) er «å bidra til et trygt og inkluderende samfunn ved å aktivisere medlemmene til frivillig innsats innenfor helse- og sosialområdet, med spesielt fokus på kvinner». I deres prinsippprogram fastslås det at foreningen skal være den ledende organisasjonen knyttet til kvinners livsvilkår.

N.K.S. er landets største kvinneorganisasjon med 600 lokale foreninger med 40 000 medlemmer som yter en betydelig frivillig innsats i ulike lokalmiljøer rundt omkring i landet. De er av mange – kanskje særlig blant den litt eldre generasjonen – kjent for sine fastelavnsris og maiblomster, men de har en rekke andre aktiviteter og tilbud² til både yngre og eldre kvinner. Foreningen støtter også forskning på kvinnehelse.

Ett av organisasjonens prioriterte områder er å arbeide for at jenters selvbilde styrkes, slik at de kan ta egne trygge valg. Dette skal oppnås ved å bidra til en trygg oppvekst der barn inkluderes og får delta på like vilkår i meningsfulle aktiviteter (Strategisk plan 2018–2024). Sanitetsforeningen har over tid vært opptatt av kropps- og skjønnhetspresset unge jenter utsettes for i dag, og de ser denne problematikken i lys av jenters og kvinners helse og livskvalitet. I 2017 ga N.K.S. sin hederspris, Fredrikkeprisen, til TV-produksjonen *Skam* som blant annet tok opp tematikk som spiseforstyrrelser, skjønnhetstyranni, likestilling, rus og diskriminering – tematikk som er viktig i Sisterhood. Produksjonen ga prispengene på 100 000 kroner til Sisterhood Norge. Temaene og metoden til Sisterhood ble ansett av foreningen å egne seg godt for å etablere jentegrupper med den hensikt å styrke deres psykiske helse.

3.2 Snu trenden – en rekrutteringsstrategi

Gjennomsnittsalderen er høy i foreningen, og det er en utfordring for organisasjonen å kompensere for naturlig bortfall av medlemmer. I sine glansdager hadde organisasjonen 250 000 medlemmer, men på 1980- og 1990-tallet opplevde de nedgang i medlemmer, en trend som har fortsatt inntil relativt nylig. Denne negative utviklingen har bekymret organisasjonen i årevis, og i 2015 ble det utarbeidet en handlingsplan, *Snu trenden – 50 000 medlemmer i 2020*³, hvor målet er å øke antallet betalende medlemmer til 50 000 innen 2021. Dette skal nås gjennom økt synlighet og tydeligere informasjon utad om hvem N.K.S. er, og hvilke aktiviteter de driver med. N.K.S. har ikke nådd målet om 50 000 nye medlemmer per oktober 2020, men den nedadgående trenden har stoppet opp, og organisasjonen klarer å rekruttere flere medlemmer enn de mister.

² Disse tilbudene er: Ressursvenn, Kløvertur, Språkvenn, Lesevenn, Dig In – sunn mat for ungdom, Omsorgsberedskap og førstehjelp, Aktiviteter på asylmottak og Noe å glede seg til!

³ Dette har senere blitt endret til 2021.

N.K.S. erkjenner at frivilligheten er i endring, og at de derfor må fremstå som en mer attraktiv organisasjon for potensielle frivillige og betalende medlemmer. Det er enighet om at verving av nye medlemmer er en prioritet for organisasjonen, og for å få til dette må organisasjonen på en bedre måte enn i dag synliggjøre hva de gjør, og hvem de er. For å nå målet om flere medlemmer utarbeidet organisasjonen tre strategiske retninger i forbindelse med handlingsplanen *Snu trenden*. Den første strategiske retningen går under navnet *Fra møte til medlemskap* og handler om rekruttering. Det er et ønske at lokalforeningene skal drive mer aktiv verving av nye medlemmer. Det er en erkjennelse av at foreningene ikke kan vente på at aktuelle frivillige selv tar kontakt med foreningene, men at foreningene selv må gå aktivt ut og verve flere medlemmer. Det er under denne strategiske retningen organisasjonens syv vedtatte basisaktiviteter er lagt, og det er et mål at alle lokalforeninger skal drive med minst én av de syv aktivitetene (se fotnote 2). Alle disse aktivitetene er valgt ut på grunnlag av at de skal være enkle for lokalforeningene både å gjennomføre og å drifte, samt være basert på frivillig innsats. Samtidig er basisaktivitetene i N.K.S. forutsatt å ha en viss hyppighet og kontinuitet, i tillegg til å ikke være for personavhengige.⁴ Sisterhood er en av disse syv aktivitetene og blir ansett som en relevant aktivitet all den tid N.K.S. er opptatt av barn og unge jenters psykiske helse.

Basisaktivitetene skal bidra til at organisasjonen får en klarere profil, og med det bidra til å gjøre det enklere å rekruttere nye medlemmer og frivillige til konkrete aktiviteter. Dette er til forskjell fra tradisjonelle styremøter. Målet er blant annet at N.K.S. skal fremstå som mer attraktivt for frivillige, og gjerne også yngre frivillige. Sekretariatet påpeker, i tråd med forskningen, at de frivillige i større grad enn tidligere ønsker å engasjere seg i en enkeltaktivitet tilpasset eget interessefelt og som ikke tar for mye tid. Det innebærer at de frivillige har mindre lojalitet til en enkeltorganisasjon enn tidligere, og at frivillige i større grad «shopper» mellom ulike aktiviteter. For å tiltrekke seg og holde på frivillige må derfor organisasjonen ha interessante og tidsaktuelle tilbud. Sisterhood er et konkret tiltak som blant annet skal bidra til å styrke jenters selvfølelse, selvtillit og grensesetting – temaer organisasjonen har vært opptatt av i lengre tid. N.K.S. vurderte det slik at Sisterhood var et tilbud som kunne bidra til å nå nye og yngre målgrupper – både deltakere og frivillige. Et ønske fra sekretariatet er at gruppelederne i Sisterhood også er medlem i N.K.S., men det er ikke et krav. De åpner uformelt opp for at gruppelederne kan prøve seg en periode før de bestemmer seg om et eventuelt medlemskap.

Den andre strategiske retningen går under navnet *Fra gavmildhet til aktivitet*. Dette handler om at Sanitetskvinnene tradisjonelt sett har samlet inn penger og gitt til andre aktører/organisasjoner i lokalmiljøet (men også til N.K.S. sine forskningsfond). Ønsket er at sanitetsforeningene i større grad skal satse på egne aktiviteter og forskning fremfor å donere penger til andre frivillige organisasjoner. Den tredje og siste strategiske retningen kalles *Modige og nytenkende lokalforeninger*. Her påpekes behovet for å tenke nytt i foreningene. N.K.S. er en stor organisasjon med mange ulike lokalforeninger kjennetegnet av store interne kulturforskjeller. Fra sekretariatets side er det et ønske at de ulike lokalforeningene i større grad enn tidligere reflekterer over hvordan de tar imot og inkluderer nye medlemmer og nye perspektiver. Skal organisasjonen utvikle seg og oppleves inkluderende, er det ifølge sekretariatet nødvendig med lokalforeninger som er kjennetegnet av åpenhet for nye tanker og ideer. Handlingsplanen *Snu trenden* ble vedtatt av N.K.S.s landsstyremøte i 2015. Det betyr at både formålsparagrafen, strategiene og foreningens handlingsplan er vedtatt av

⁴ <https://sanitetskvinnene.no/basisaktiviteter>

medlemmene. Samtidig er de lokale sanitetsforeningene selvstendige juridiske enheter, og de bestemmer selv hvilke aktiviteter de ønsker å drive med, og hva de ønsker å bruke sine egne midler til. Selv om sekretariatet ønsker en dreining vekk fra innsamling av midler for å gi til andres aktiviteter til satsing på egne aktiviteter, så har ikke sekretariatet myndighet til å pålegge de lokale sanitetsforeningene dette. Sekretariatet kan derfor bare oppmuntre og komme med anbefalinger til foreningene om å satse på minst én av de syv anbefalte basisaktivitetene. Fra sekretariatets side handler dette om merkevarebygging av organisasjonen N.K.S. Det er flere hundre sanitetsforeninger rundt omkring i landet med ulike tradisjoner, kulturer, strategier og økonomiske midler. Det er også slik at foreningenes aktiviteter skal være tilpasset lokale forhold og behov. Det innebærer at ikke alle de vedtatte basisaktivitetene vil passe for alle foreninger, ei heller Sisterhood.

3.3 Bakgrunn, organisering og finansiering

Det var Bydel Frogner i Oslo kommune som i 2006 startet opp og utviklet metodikken i Sisterhood, etter at en gruppe jenter i ungdomsskolealder i bydelen hadde utfordringer knyttet til skolefravær, rus, vanskelige forhold i hjemmet og utagerende atferd.⁵ Sisterhood er i utgangspunktet et forebyggende tiltak for jenter, og det er også ett av flere tiltak i SaLTo, som er Oslo kommunes og Oslo politidistrikts samarbeidsmodell for rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge. Formålet med Sisterhood er å forebygge barne- og ungdomskriminalitet, rusmisbruk, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme (Handlingsplan 2017–2020).

Organisatorisk er Sisterhood Norge underlagt ungdomstjenesten i Bydel Frogner, og prosjektet fungerer som et landsomfattende nettverk av frittstående prosjekter. N.K.S. har inngått en avtale med Bydel Frogner om bruk av Sisterhood i sitt arbeid med barn og unge. Avtalen innebærer blant annet at N.K.S. må kjøpe opplæringskurset for gruppeledere av bydelen, noe som betyr at N.K.S. selv ikke kan drive opplæring av sine gruppeledere. Sisterhood Norge har også utarbeidet regler for bruk av Sisterhood-logoen som alle som bruker metodikken, må forholde seg til. I perioden 2018–2019 hadde N.K.S. også en avtale med bydelen om veiledning og rådgivning for gruppelederne som driver et Sisterhood-tilbud i regi av N.K.S., men da denne tjenesten ikke ble benyttet, ble avtalen senere ikke fornyet. Det er Sisterhood Norge som fungerer som sekretariat for nettverket på landsbasis. Utover å avholde kurs i Sisterhood-metodikken har Sisterhood Norge ansvaret for å oppdatere kursmateriell og metodeboken *Sisterhood* som alle som har gjennomført gruppelederkurset, mottar. Kurset inneholder – foruten opplæring i metoden – tips til hvordan man kan starte opp en Sisterhood-gruppe, hvordan man kan rekruttere deltakere, og tips til mulige relevante samarbeidspartnere. Metodeboken er for øvrig ikke spesielt rettet mot rollen som frivillig gruppeleder.

N.K.S. har fått oppstartsmidler fra Stiftelsen Dam (tidligere Extrastiftelsen) for å drive Sisterhood-grupper i to år. De har også fått midler fra Sparebankstiftelsen og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Disse midlene skal brukes til oppstart av Sisterhood som basisaktivitet i lokalforeningene, opplærings- og erfaringsutvekslingsseminarer, markedsføring av Sisterhood, koordineringsarbeid i regi av sekretariatet og evaluering av satsingen. Lokalt kan foreningene bruke midler til enkel bevertning under gruppemøtene, aktiviteter, kjøp av materiell og leie av lokaler for de

⁵ <https://vartoslo.no/bydel-frogner-bydel-frogner-informerer-frogner/da-en-gjeng-med-frogner-jenter-slet-med-rus-og-skolefravaer-tok-bydelen-grep-na-har-sisterhood-prosjektet-blitt-en-nasjonal-modell/130813>

foreningene som er avhengige av dette. En forutsetning for at lokalforeningene kan søke om midler, er at de har gjennomført gruppelederkurs i Sisterhood-metodikken. Det var i utgangspunktet mulig å søke om midler til Sisterhood-grupper til og med desember 2020, men dette er nå utsatt til juni 2021. Kriteriet som er satt for at de lokale foreningene kan søke om oppstartmidler, er at minimum to frivillige i lokalforeningen har deltatt på gruppelederkurset.

3.4 Kort om Sisterhood

Sisterhood handler kort fortalt om å jobbe med jenter på ulike måter for å bidra til å styrke dem slik at de står bedre mentalt rustet til å møte dagens og fremtidens utfordringer. Sisterhood er et tilbud rettet mot jenter i lavinntektsfamilier. Hovedformålet med Sisterhood er å legge til rette for utvikling av nettverk, vennskap, økt selvtillit og selvbilde. Sisterhood kan ses som en form for grasrotarbeid rettet mot unge jenter i en sårbar fase i livet, men sårbarhet er ikke en forutsetning for å delta. Tilbudet bygger på ideen om å ha en trygg voksen å snakke med.

For å kunne drive en Sisterhood-gruppe må gruppeleder foruten å ha fullført gruppelederkurset på tolv timer (alternativt seks timer) ha fylt 22 år og kunne forevise en begrenset politiattest. De må i tillegg undertegne N.K.S. sin etikk- og taushetserklæring for frivillige. Det kjøres opplæring to ganger i året. Kontinuitet i oppmøte vektlegges, og det anses som en styrke, men ikke et krav, å ha erfaring med å jobbe med unge. På gruppelederkursene får man mye praktisk informasjon, spiller rollespill og får en innføring i Sisterhood-metoden. Etter endt opplæring får man et kursbevis og en metodebok utviklet av Sisterhood Norge, Bydel Frogner.

Metodeboken fungerer som et oppslagsverk for Sisterhood-arbeidet. Den gir oppskrift på hvordan man kan starte opp en Sisterhood-gruppe, eksempler på gruppeøvelser og temaer for diskusjoner. Samtaletemaene det er lagt opp til, handler om vennskap, sosiale medier, selvtillit og selvfølelse, status og rykter, hersketeknikker, følelser, grensesetting, kjærlighet og forelskelse, kropp og seksualitet, helse og skjønnhetsidealer, mangfold og fordommer, kjønnsidentitet, livssyn og etikk, rus og rusmidler, familie, håp og drømmer og kriminalitet.

Sisterhood-metodikken legger opp til to timer ukentlige møter i ett, eller et halvt, skoleår. Annenhver uke er det temakveld med diskusjon av et utvalgt tema, og annenhver uke er det ulike aktiviteter. Temakveldene tar utgangspunkt i temaene i metodeboken. Hvilke aktiviteter gruppen skal delta i, avgjøres i samarbeid mellom gruppelederne og jentene. Eksempler på aktiviteter er: spill- og malerkvelder, workshops, filmkveld/kinobesøk, bowling, besøk til trampolinepark, gratis trening på treningsstudio, dansing, opplæring i selvforsvar, pizzakveld, spa-kveld, overnatting (på hytte eller i lokalet Sisterhood arrangeres i), gårdsbesøk, alpakkavandring, klatrepark, Jentivalen (ikke i år pga. korona) og sykkel. Bydel Frogner arrangerer en festival for jenter – Jentivalen. Det er en festival også N.K.S. sine lokalforeninger kan arrangere på eget lokalt initiativ.

En Sisterhood-gruppe skal bestå av maks tolv jenter i alderen 12–22 år. Jentene må søke om å få delta, og de som tas inn i gruppen, bør helst ikke være venninner, og det skal fortrinnsvis være jenter fra ulike skoleklasser. Alle deltakerne har taushetsplikt, og konflikter skal ikke tas med inn i gruppen.

3.5 N.K.S.s mål for Sisterhood-prosjektet

Det overordnede målet med prosjektet Sisterhood i N.K.S.-regi er ønsket om å gjøre seg mer aktuell for yngre jenter og med det øke antallet medlemmer i organisasjonen.

N.K.S. har som mål å kunne tilby Sisterhood-grupper i ulike deler av landet – særlig i distriktene, men også i store og mellomstore byer. Det er et ønske fra foreningens side at frivillige i N.K.S.s aktiviteter skal være medlemmer.

I løpet av prosjektperioden (2018–2020) er det satt et mål om at ti lokalforeninger rundt omkring i landet skal ha startet opp Sisterhood-grupper. Siden dette målet ble vedtatt, har koronapandemien bidratt til å stikke noen kjepper i hjulene for foreningene, noe som må tas hensyn til når det gjelder oppstart av nye Sisterhood-grupper, men også med tanke på aktivitetsnivået i foreningene. Før oppstart av Sisterhood-prosjektet var det to lokalforeninger som allerede hadde startet opp Sisterhood-grupper på eget initiativ. Det var en bydelsforening i Oslo og en forening i Kristiansand. Disse to foreningene hadde ansatte som drev aktiviteten. Sistnevnte har senere lagt ned sitt tilbud.

Det er vedtatt flere prosjektmål for Sisterhood-prosjektet i N.K.S., både på deltakernivå, på sekretariats-/prosjektnivå i N.K.S. og på lokalforeningsnivå. Målgruppen for Sisterhood-prosjektet er jenter i alderen 12–22 år, og N.K.S.s mål er at 150 jenter skal delta i en Sisterhood-gruppe i løpet av prosjektperioden (2018–2020). Prosjektmålene på deltakernivå er at 80 prosent av de deltakende jentene:

- opplever at de har blitt sikrere på seg selv og mer bevisst sine positive kvaliteter
- opplever at de har fått styrket sitt sosiale nettverk
- oppgir at deltakelse i jentegruppen har gitt dem større mestringfølelse og mindre opplevd stress
- oppgir at de er blitt bedre i stand til å sette egne grenser med tanke på egen kropp og seksualitet, men også når det gjelder rus

Innenfor rammen av prosjektet har vi ikke hatt mulighet til å innhente informasjon fra deltakerne i Sisterhood direkte. Den informasjonen vi har om målgruppen, er via gruppelederes erfaringer og vurderinger. De er selv tydelige på at de deler inntrykk de har, og eksempler på tilbakemeldinger fra målgruppen og enkelte foresatte.

Prosjektmålene som er satt på sekretariats- og lokalforeningsnivå, er:

- N.K.S. tilbyr opplæring, veiledning og støtte til lokalforeningene som ønsker å starte Sisterhood, og dette skjer ved
 - gratis gruppelederkurs til nye gruppeledere i samarbeid med Sisterhood Norge, Bydel Frogner
 - gratis veiledningsmøter for eksisterende gruppeledere i samarbeid med Sisterhood Norge, Bydel Frogner
 - erfaringsutveksling mellom eksisterende og nye gruppeledere/prosjektkoordinatorer
 - bistand til hvordan man kan rekruttere frivillige gruppeledere
 - bistand til bruk av sosiale medier for å nå ut til jentene og profilere aktiviteten utad
 - bistand til å søke lokale midler til videreføring av prosjektet
- Jentegrupper i regi av sanitetsforeninger skal ha et betydelig innslag av frivillig innsats.
- Minst halvparten av lokalforeningene som starter Sisterhood-grupper, holder til i distriktene.

N.K.S. har estimert med at hver deltakende forening drifter én jentegruppe med ti jenter. Det er for øvrig ikke satt noen minimumskrav til gruppens størrelse, men et anbefalt maksimum er 14–15 jenter. Det ble lagt til grunn at fem av de foreningene

som startet opp, fortsatte å drive én gruppe hver i perioden 2019 til og med 2020. Sisterhood-grupper skal som hovedregel driftes av ubetalte frivillige.

3.6 Ansvars- og rolleavklaring

Det er foretatt en klar rolle- og ansvarsfordeling mellom Sisterhood i N.K.S.-regi og Sisterhood Norge, Bydel Frogner og mellom N.K.S. nasjonalt og de lokale foreningene. N.K.S. nasjonalt ved sekretariatet har følgende ansvar:

- gjennomføre informasjonsmøter hos lokalforeninger
- arrangere gruppelederkurs for foreningens frivillige i samarbeid med Sisterhood Norge
- arrangere veiledningsseminarer i samarbeid med Sisterhood Norge
- gi tips om hvordan frivillige gruppeledere kan rekrutteres
- gi tips om rekruttering av deltakere
- veilede og gi støtte ved spesielle utfordringer
- bistå ved behov for å utvikle materiale/maler
- veilede og gi tips om økonomisk støtte

Lokalforeningene har følgende ansvar:

- sørge for forankring i lokalforeningsstyret når en Sisterhood-gruppe etableres og driftes
- søke om midler til drift av Sisterhood-gruppe
- rekruttere gruppeledere
- sørge for lokaler
- bidra til å planlegge aktivitetsskvelder
- gi informasjon til foreldre
- eventuelt bistå ved arrangering av aktivitets- eller temakvelder
- ha god kommunikasjon med gruppeledere
- melde fra til prosjektleder om behov for opplæring eller melde tilbake om utfordringer som oppstår
- henvise til Bydel Frogner, Oslo kommune, som prosjekteiere og utvikler av Sisterhood-metoden.
- lokalforeningene må bli enige om en arbeidsfordeling og organisering som fungerer lokalt

Sisterhood Norge, Bydel Frogner, har følgende ansvar:

- arrangere gruppelederkurs
- arrangere veiledningsseminar
- gi råd og veiledning
- gi praktisk bistand og følge opp utvalgte lokalforeninger etter egen avtale⁶
- gjøre tilgjengelig relevant materiale

3.7 Koronapandemien

Koronapandemien har hatt konsekvenser for aktivitetsnivået i N.K.S. sin Sisterhood-satsing. Alle foreningene la ned sine ordinære aktiviteter og fulgte skolens stenging og gjenåpning. En av foreningene har som en konsekvens av dette valgt å forlenge tilbudet. Nedstengingen har også bidratt til at midler til drift av Sisterhood-grupper

⁶ Denne avtalen ble avsluttet i 2018 etter ett års varighet.

har blitt overført fra vårsemesteret 2020 til sommeren 2021. To av foreningene valgte å sette i verk alternative aktiviteter i samarbeid med en rekke andre aktører – både frivillige og kommunale – under nedstengingsperioden. Dette vil bli omtalt i kapittel 5.

4 Frivillige organisasjoner

Det finnes en del kunnskap om frivillig arbeid både i Norge og i Europa. OECD påpeker at andelen som deltar i frivillig arbeid, er særlig høy i de nordiske landene.⁷ I dette kapitlet skal vi presentere noen studier som viser utviklingen i medlemskap i frivillige organisasjoner, tidsbruk og omfang av frivillig arbeid, rekruttering til frivillig arbeid, de yngres deltakelse i frivillig arbeid og barrierer for deltakelse i frivillig arbeid. Vi vil hovedsakelig konsentrere oss om studier om norsk frivillighet. Utover dette vil vi kort si noe om finansiering og rammevilkår for frivillig arbeid.

4.1 Fra medlemskap til prosjektshopping?

Medlemskap og medlemstall er viktig for frivillige organisasjoner. Utover inntekter kan antallet medlemmer knyttes til en organisasjons potensielle makt i samfunnet. Tall fra SSB viser at halvparten av alle unge og voksne er medlem av en organisasjon. Rundt en tredjedel av alle i alderen 16–24 år er medlem i to eller flere organisasjoner. Dette øker til nærmere halvparten av alle i aldersgruppen 25–44 år. Når det gjelder aktivt medlemskap i de ulike aldersgruppene, faller tallene for alle aldersgrupper.⁸ Det er særlig medlemskap innen idrettsforeninger samt yrkes-, bransje- og fagforeninger som er mest utbredt.

Medlemskap kan være en indikasjon på ekstra interesse og engasjement. Dette engasjementet kan hos noen medlemmer komme til uttrykk ved at de involverer seg mer i organisasjonens ulike kjerneoppgaver og i styre og stell. Slik deltakelse gir den frivillige muligheter for påvirkning på organisasjonenes ulike strategier og valg (von Essen et al. 2019). Samtidig er det ikke gitt at det er det tradisjonelle foreningsarbeidet med deltakelse i medlems- og styremøter som tiltrekker seg frivillige i dag. Frivilligheten i Norge har endret seg de siste tiårene, og det har dukket opp flere nye frivillige organisasjoner med annen organisering enn mange av de gamle og tradisjonelle organisasjonene som er kjennetegnet av et sentralt sekretariat med mange lokale organisasjoner som har et lokalt fokus og nedslagsfelt. Denne type organisasjoner har gjerne hatt mer allmennyttige målsettinger og trofaste medlemmer (Arnesen et al. 2016). Innsatsen til de frivillige i denne type organisasjoner blir gjerne tolket i lys av såkalt kollektiv frivillighet. Det vil si en frivillig innsats med mer altruistiske eller uselviske motiver (Hustinx & Lammertyn 2003).⁹ Antallet betalende medlemmer i denne type organisasjoner har gått nedover, og det er flere som jobber som frivillig uten at de nødvendigvis er medlem i organisasjonen de jobber for (Wollebæk & Sivesind 2010).

⁷ <https://www.oecd.org/social/family/CO4.1-Participation-voluntary-work.pdf>

⁸ <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/orgakt>

⁹ Dette er en idealtypisk inndeling, og ved å innlemme flere variabler i beskrivelsen av de frivillige finner man flere typer enn kollektiv og refleksiv frivillighet (Hustinx & Lammertyn 2003; Tollåli 2019).

Nye frivillige organisasjoner med andre organisasjonsmodeller har også dukket opp. Disse er ofte mer interesse- og aktivitetsorienterte og preget av enkeltsaker (Arnesen et al. 2016). Frivillig innsats i denne type organisasjoner tolkes gjerne i lys av refleksiv frivillighet, det vil si en form for frivillig innsats som har et mer individualistisk preg (Hustinx & Lammertyn 2003). Det betyr at egne interesser, eller enkeltsaker, i større grad enn allmenntilgode formål avgjør den frivilliges innsats. Det er for øvrig mulig å ha en kombinasjon av både egne og samfunnsnyttige motiver som begrunnelse for sin frivillige innsats (Wollebæk, Sætrang & Fladmoe 2015; Hansen & Slagsvold 2020; Shields 2009).

4.2 Tidsbruk og frivillighet

Det er flere mulige forklaringer på den nedadgående tendensen til frivillig arbeid, og en av de viktigste er knyttet til tidsbruk på ulike aktiviteter. Frivillig arbeid kan kreve mye tid, og 64 prosent av respondentene i Wollebæk et al. (2015) sin undersøkelse svarer at begrepet «tidkrevende» på en god måte beskriver frivillig arbeid. Det er også et mindretall av respondentene som eksempelvis mener at frivillig arbeid er «fysisk slitsomt, følelsesmessig utmattende eller frustrerende» (samme sted, s. 24). De finner videre at den opplevde nytteverdien ved frivillig arbeid flater ut ved én–to timer innsats i uken. Innsats utover dette oppleves i økende grad som en kostnad for de frivillige. En forklaring kan være at «knapphet på tid både kan være årsak til fravær av frivillig arbeid, men også en konsekvens av omfattende frivillig arbeid» (samme sted, s. 48 og 57).

Samtidig er det en gruppe av frivillige som bruker mye tid på frivillig arbeid. Disse kan sies å utgjøre grunnfjellet i frivillige organisasjoner og blir av Folkestad et al. (2015) omtalt som «kjernefrivillige». Disse utgjør rundt halvparten av dem som har utført frivillig arbeid siste måned. Denne gruppen av frivillige utfører et betydelig antall timer med frivillig arbeid i måneden med mellom 10 og 60 timer. Det er blant de kjernefrivillige man også finner de såkalte ildsjelene. Det er de som har en innsats utover ti timer per måned. Andelen kjernefrivillige utgjorde i 2017 under 20 prosent, og de utførte 69 prosent av alt frivillig arbeid (Fladmoe et al. 2019). I typer av frivillig arbeid som krever kontinuitet og betydelig innsats, er det med andre ord denne gruppen av frivillige organisasjonen må identifisere. Disse kan befinne seg blant egne medlemmer, men også blant potensielle medlemmer.

Som vi senere skal se, er det interessant å se dette opp mot de erfaringer og vurderinger som gruppelederne i Sisterhood gjør seg. Her er nettopp vurderingen av tidsbruk viktig for den enkelte og inngår i en vurdering av hva som oppleves som relevant og vesentlig å bruke fritiden på.

4.3 Deltakelse i og rekruttering til frivillig arbeid

Det er mange ulike grunner til at folk ønsker å bidra med frivillig arbeid. Det kan oppleves som «viktig, givende og tilfredsstillende», men også som «morsomt» (Arnesen & Sivesind 2020:44; Hansen & Slagsvold 2020). Samtidig er det ikke tilfeldig hvem som deltar i frivillig arbeid. Flere studier viser at deltakelse kan knyttes til sosioøkonomiske variabler som utdannings- og inntektsnivå. Desto høyere utdanning og inntekt, jo større er sannsynligheten for at en person deltar i frivillig arbeid. Sosial bakgrunn, nettverk og familiebakgrunn kan også henge sammen med interesse og motivasjon for frivillig innsats. Det er større sannsynlighet for at man deltar i frivillig arbeid hvis ens foreldre gjør / har gjort det, og en persons nettverk har også betydning for ens frivillige innsats (Wollebæk et al. 2015; Folkestad et al. 2015; Fladmoe et al.

2018; Arnesen & Sivesind 2020). Videre spiller livsfase en viktig rolle, og sannsynligheten for at man deltar i frivillig arbeid, øker med barn i husstanden. Dette kan trolig forklare at andelen som driver med frivillig arbeid, er størst i aldersgruppen 35–49 år (Wollebæk et al. 2015; Fladmoe et al. 2018; Folkestad et al. 2015).

Som vi skal komme tilbake til, fordrer rollen som gruppeleder for Sisterhood relativt omfattende innsats og langvarig forpliktelse, og det er derfor interessant å se nærmere på hvilke faktorer som påvirker de valgene som den enkelte gjør.

I en undersøkelse om Eldres aktivitet i frivillig arbeid, hva som motiverer, og hva som kan motivere til økt innsats, viser at deres innsats både er egoistisk og altruistisk motivert. Utover at frivillig arbeid er nyttig, deltar de fordi de finner det morsomt og interessant, men også fordi det gir muligheter for å bruke egen kompetanse og for å møte andre mennesker (Hansen & Slagsvold 2020). Noen aktiviteter åpner ikke for slik fleksibilitet. Det kan være at man må stille opp på bestemte dager, til bestemte tider og over en lengre tidsperiode, og slik sett kan frivillig arbeid ha et snev av plikt knyttet til seg. Hansen og Slagsvold (2020) finner at kun 10–25 prosent av de frivillige er åpne for å binde seg til en aktivitet i mer enn et halvt år om gangen, eller ønsker å tilpasse egen ferie/fritid til frivillig arbeid. De finner også at det å selv kunne bestemme både tid og omfang er viktig for halvparten av respondentene. Mangel på et fleksibelt og egenstyrt opplegg kan bli en barriere for deltakelse i frivillig arbeid.

4.4 De yngres frivillige arbeid

Hva vet vi om de yngre aldersgruppens deltakelse i frivillig arbeid? Blant de unge som driver frivillig arbeid innen velferdsområdet, viser tidligere forskning at foreldrenes aktivitet under deres oppvekst spiller en viktig rolle (Wollebæk et al. 2015; Eimhjellen & Fladmoe 2020). Det innebærer altså at det er en viss «arv» eller «tradisjon» i familien som påvirker den enkeltes valg i denne sammenheng. Samtidig er det unge som ikke deltar i frivillig arbeid, men som trolig kunne gjort det, dersom frivillige organisasjoner hadde mobilisert dem (Folkestad & Langhelle 2016; Frivillig.no). Det er altså et potensial for rekruttering av yngre frivillige. Wollebæk et al. (2015) finner eksempelvis at en barriere for deltakelse blant unge er at de ikke har blitt spurt. Det generelle bildet viser at yngre i noe mindre grad enn eldre er medlem i frivillige organisasjoner (SSB 2020). Likevel har vi sett en liten økning i organisasjonsaktivitet blant personer som er 16 år og eldre i de senere årene. Områdene de yngre aldersgruppene gjerne bidrar med sin frivillige arbeidskraft på, er innenfor hobbyaktiviteter, fritid, kunst og kultur, og de er oftest ikke medlemmer (Arnesen & Sivesind 2020). Tall fra Frivillig.no viser at 35 prosent av dem som melder seg til frivillig innsats gjennom Frivillig.no, ikke har vært frivillige før. Videre viser deres tall at blant dem som melder seg inn, så er 40 prosent under 30 år, mens 25 prosent har flerkulturell bakgrunn. Det er også i den sistnevnte gruppen av personer at det er flere yngre enn eldre som deltar i frivillig arbeid – noe som skiller seg fra de med etnisk norsk bakgrunn (Eimhjellen & Arnesen 2018). Undersøkelser om dansk frivillighet viser at det er tenåringsene, og eldre over 70 år, som utfører mest frivillig arbeid. Tallene viser også at det er i den yngre befolkningen at rekrutteringspotensialet er størst. Det er flest blant disse som ville donert sin arbeidskraft til frivillige organisasjoner, hvis de hadde blitt spurt om det.¹⁰

¹⁰ https://frivillighed.dk/sites/frivillighed.dk/files/media/documents/frivilligrapporter/tal_om_frivillighed_i_danmark_frivilligrapport_2016-2018.pdf

Flere norske og svenske studier peker på at unge som engasjerer seg i frivillig arbeid over tid, ofte har et ønske om å gjøre en konkret innsats og å forandre samfunnet. De svarer oftere bekreftende på påstanden om at alle har et moralsk ansvar for å gjøre en frivillig innsats, enn andre. Således ligner de på gruppen som kan forstås i lys av den tradisjonelle kollektive frivilligheten, og det er relevant å se dette i sammenheng med dem som rekrutteres inn som gruppeledere til Sisterhood.

Hva så med rekruttering av nye grupper av frivillige? Manglende deltakelse i frivillig arbeid ser ut til å være knyttet til at den enkelte ikke blir forespurt, knapphet på tid og manglende motivasjon og interesse (Folkestad & Langhelle 2016; Wollebæk et al. 2015). Det er derfor rimelig å anta at mulighetene for å rekruttere nye frivillige øker dersom man klarer å nå grupper som i dag er lite representert i frivillig arbeid. Eimhjellen og Arnesens studie (2018) av organisasjonsengasjement blant innvandrere viser at mange av de samme forklaringsvariablene som vi finner blant majoritetsbefolkningen, også gjelder for innvandrere. Hovedforskjellen er at yngre innvandrere i større grad enn eldre deltar i frivillig arbeid (Dalen 2019). Det er særlig de som bidrar på velferdsområdet, som oppgir å oppleve størst kostnader ved frivillig arbeid (Wollebæk et al. 2015; Sundeen et al. 2007).

4.5 Oppsummering

I dette kapitlet har vi gjennomgått et utvalg av nyere forskning om frivillig sektor i Norge. Norge har tradisjonelt høy organisasjonsdeltakelse, men studiene viser at det har vært en nedgang i antall medlemmer i frivillige organisasjoner over år. Samtidig tyder studiene på at nedgangen har flatet ut. Nyere tall viser eksempelvis at medlemskap blant yngre personer øker noe. Det er særlig blant de såkalt kjernefrivillige innsatsen er betydelig, men disse utgjør en relativt liten andel av de frivillige. Denne gruppen av frivillige utfører inntil 60 timer frivillig arbeid i måneden. Den opplevde nytteverdien av frivillig arbeid blant frivillige generelt flater ut ved én-to timer innsats per uke. Innsats utover dette oppleves i større grad som en kostnad.

Studiene viser også at det ikke er tilfeldig hvem det er som deltar i frivillig arbeid. Sosioøkonomisk bakgrunn som utdannings- og inntektsnivå har betydning. Det samme har en persons nettverk. De som har et bredt sammensatt nettverk, har større sannsynlighet for å delta i frivillig arbeid. Dette kan ha sammenheng med at de i større grad enn andre blir spurt og oppmuntret til å gjøre en frivillig innsats. Familiebakgrunn har også betydning for om en person engasjerer seg i frivillig arbeid, og unge med aktive foreldre har større sannsynlighet for selv å gjøre en frivillig innsats. Livsfase har også betydning for enkeltpersoners engasjement, og det er særlig personer med barn som bidrar med frivillig arbeidskraft.

Det er identifisert en rekke barrierer for deltakelse i frivillig arbeid. En av de viktigste begrunnelsene som gis, er at man ikke har blitt forespurt om deltakelse. I forlengelsen av det kan også nevnes at manglende kontakt med relevante nettverk har betydning. Utover dette er manglende tid, motivasjon og interesse begrunnelser som gis.

5 Sisterhood i N.K.S.

Innledningsvis i dette kapitlet presenterer vi noen generelle refleksjoner de intervjuede har om Sanitetsforeningens omdømme, og om medlemskap i foreningen. Deretter presenterer vi funn om arbeidsprosessen i forbindelse med oppstart av Sisterhood, som finansiering og forankring, tidsbruk og rekruttering, opplærings- og erfaringsutveksling, tilgang til lokaler samt oppstart og organisering av Sisterhood i de lokale foreningene.

5.1 Rekruttering og medlemskap

Sisterhood er, som tidligere nevnt, en del av den langsiktige strategien *Snu trenden* som N.K.S. har vedtatt for å gjøre seg relevant for yngre kvinner samt øke antallet medlemmer i organisasjonen. Gjennomsnittsalderen blant organisasjonsmedlemmene oppgis av sekretariatet å være relativt høyt. Ulike kulturer blant foreningene, hvor noen kan sies å være mindre inkluderende og nytenkende enn andre, oppfattes av sekretariatet å være en utfordring i rekrutteringsarbeidet. Tanken er at Sisterhood skal være et verktøy som kan bidra til å åpne opp for endringer lokalt, og som kan appellere mer til nye, gjerne også yngre medlemmer. Sanitetsforeningen er opptatt av å fremstå som mer relevant for yngre kvinner enn de gjør per i dag. Foreningen har i flere år engasjert seg i tematikker som skjønnhetstyranniet unge jenter møter i dagens samfunn, og Sisterhood oppfattes å være et godt tilbud i så måte. En del av *Snu trenden*, og valget av Sisterhood, er tanken om å henvende seg til helt nye frivillige som bare ønsker å involvere seg i akkurat denne aktiviteten, og ikke i generelt foreningsarbeid, noe som kan bidra til å fange frivilliges mer særskilte interesser. Tanken er at Sisterhood vil kunne gjøre organisasjonen mer relevant og interessant for frivillige og samtidig gjøre organisasjonen kjent for unge jenter gjennom deltakelse i Sisterhood.

Det er enighet blant informantene om at N.K.S. sliter noe med omdømmet sitt, og at de trenger å få løftet frem andre saker enn deres tradisjonelle (men viktige) salg av fastelavnsris og maiblomster. De mener også at Sanitetsforeningen sliter med å fremstå som relevant for yngre kvinner, og at folk flest gjerne ser for seg en forening kun bestående av godt voksne damer som driver basarvirksomhet. En informant mener Kirkens Bymisjon er et godt eksempel på en frivillig organisasjon som har lyktes godt med å endre imaget sitt. Det påpekes at de har et rykte blant de frivillige i deres lokalmiljø som en organisasjon med mange forskjellige og interessante tilbud for frivillige. Det understrekes videre at også Sanitetsforeningen har interessante tilbud for frivillige, men at foreningen ikke har maktet godt nok å formidle dette til allmennheten.

Informantene er enige om at Sisterhood er et veldig godt tilbud som vil kunne bidra til å forsterke N.K.S. sitt image på sikt – også blant yngre kvinner. Det oppgis å være et viktig tilbud som vil kunne føre til økt rekruttering av frivillige og flere medlemmer – både på kort og lang sikt. På lang sikt anser informantene at deltakerne i Sisterhood potensielt vil kunne bli medlemmer når de blir voksne. Det påpekes av flere at delta-

kerne nå kjenner til foreningen, og dens arbeid, gjennom egen deltakelse i Sisterhood. Gruppelederne opplever at jentene er veldig fornøyde med Sisterhood, og at dette samlet sett vil være en positiv erfaring som jentene bringer med seg inn i voksenlivet. Sisterhood blir vurdert av gruppelederne å være en satsing som vil kunne bidra til å endre oppfatningen av hva foreningen jobber med hos allmenheten, og at det er et godt tilbud for å vise at foreningen er for og av kvinner i alle aldre. På kort sikt vil tilbudet kunne virke attraktivt både på nåværende medlemmer og på potensielle fremtidige medlemmer. Blant de lokalforeningene vi har gjort intervjuer i, er det bare én som eksplisitt har bestemt at det bare er unge frivillige som skal drifte Sisterhood. Det ser ut til at de har lyktes med dette. Rekrutteringen har foregått ved å spørre utvalgte personer. Det var to gruppeledere innledningsvis, og i løpet av perioden har de rekruttert tre nye frivillige. Alle har endt opp med å melde seg inn i foreningen. En gruppeleder i en annen forening forteller at hun kjente til N.K.S. på grunn av eldre damer som solgte fastelavnsris, og hun så ikke på seg selv som en sanitetskvinne. Det var både en bekjent og en venninne – begge medlemmer i N.K.S. – som fortalte henne om Sisterhood, og det vakte hennes interesse. At organisasjonen i tillegg var religionsnøytral, var også et stort pluss.

Gruppelederne som er intervjuet, har fått informasjon om Sisterhood på ulike måter og gjennom ulike kanaler, men flere oppgir å ha fått vite om tilbudet gjennom Sanitetsforeningen. Det kan være gjennom bekjente, venner eller familie som er medlemmer, at man har kommet over en brosjyre med informasjon om Sisterhood, eller at man har snappet opp informasjonen på et kurs/møte i regi av foreningen. Andre har kommet over informasjon på egen hånd på nettet.

Gruppelederne som er intervjuet, oppgir alle at de er medlem i N.K.S., og flere av gruppelederne oppgir at de var medlemmer i N.K.S. før Sisterhood ble en satsing, men at det var Sisterhood som fikk noen av dem til å melde seg som aktiv frivillig. På den annen side oppgir også noen at det var interessen for Sisterhood som fikk dem til å melde seg inn i organisasjonen. Gruppelederne har ulike bakgrunner hvorav noen har en barnefaglig utdanning, mens andre kun har erfaring med egne eller andres barn. Felles for dem alle er at de har en interesse for tematikken Sisterhood er basert på, i tillegg til en generell interesse for barn og unges liv. Flere oppgir spesifikt at arbeidet med kroppspress og skjønnhetstyranni som møter unge jenter i dag, engasjerer dem, og at Sisterhood har en god metodikk for å jobbe med akkurat dette. Arbeidet som gruppeleder oppleves som svært givende, lærerikt og nyttig. Samtidig har alle forståelse for at innhold og omfang kan virke avskrekkende på noen potensielle gruppeledere.

Informantene, i likhet med sekretariatet, mener det er ønskelig at gruppelederne er medlemmer i N.K.S. selv om ingen setter dette som et absolutt krav. Det viktigste for å bli gruppeleder oppgis å være egnethet og interesse for unge jenters liv. Grunnen til at de er medlemmer, er ifølge flere informanter at de anser det som viktig for å bygge organisasjonen som helhet. Medlemskap betyr gjerne at man engasjerer seg mer i foreningens andre aktiviteter og i styre og stell. Er man selv en del av styret, vil man også ha gode muligheter for å påvirke foreningens valg og satsinger for fremtiden. Det understrekes at det betyr at foreningene må åpne opp for nye tanker og ideer, for å fremstå som relevante for nye og engasjerte medlemmer. En annen begrunnelse for viktigheten av medlemskap er at det kan bidra til at de frivillige i større grad føler en forpliktelse til oppmøte. Dette er særlig viktig i Sisterhood-tilbudet som foregår over et relativt langt tidsrom, og som har et spesifikt innhold og metodikk som må følges. En siste, men viktig faktor som oppgis, er at medlemmer generelt tar mer ansvar enn de som ikke er medlemmer. Det er de som tar på seg arbeidet med å

finne mulige finansieringskilder, og det er de som skriver søknader, utarbeider planer og planlegger året.

En av lokalforeningene er opptatt av hvordan Sisterhood generelt presenteres utad. De mener det er lagt for mye vekt på kostnadene ved deltakelse – altså at det tar mye tid, og at det kan være slitsomt. De mener man bør fokusere mer på hva man får igjen som frivillig, og at frivillig arbeid ikke må forstås som noe som er strevsomt og stressende, men noe som gir mye tilbake. De opplever økt energi, og de lærer mye om ungdommen.

5.2 Omfang og tidsbruk

Sisterhood er et relativt tidkrevende tilbud for frivillige. Det er lagt opp til to gruppelederkurs i året. Får man ikke plass på noen av disse, er det lenge å vente til neste kurs. For noen frivillige kan denne ventetiden føre til at de faller fra før de får begynt på kurset. Frafall blant de yngre frivillige både knyttet til deltakelse på gruppelederkurs og oppstart av Sisterhood-grupper, blir forklart med at de i større grad enn eldre flytter på seg – enten på grunn av studier, jobb eller kjærligheten. Disse kan ha flyttet før de får tatt gruppelederkurset. Denne «rotløsheten» kan på sin side også skape uforutsigbarhet i driften av og kontinuiteten i Sisterhood. Det er lite ønskelig med utskifting av gruppeleder i løpet av perioden Sisterhood varer. Videre er det lagt opp til to timers frivillig innsats hver uke i et helt, alternativt et halvt, skoleår. Utover dette brukes det tid på forberedelser, etterarbeid og søknadsskriving. En forening antyder at de bruker fire timer i uken på Sisterhood, og at Sisterhood-opplegget antakelig vil være vanskelig for personer som befinner seg i den verste tidsklemma, forstått som foreldre i fulltidsjobb med aktive barn. Gruppelederne som er intervjuet, viser til at de har tid til dette, og at de har relativt god kontroll på egen tid.

På spørsmål om det er mulig å legge opp Sisterhood på andre måter, for å redusere tidsbruken for gruppelederne, er det ulike refleksjoner. De påpeker at det er et opplegg som er ment å vare et helt skoleår, og at det derfor vil være vanskelig å rekke gjennom alle temaene Sisterhood-metodikken har lagt opp til, dersom det skal brukes mindre tid. De ulike foreningene har organisert Sisterhood på relativt like måter, men det fremkommer noen forskjeller. En forening har kun to gruppeledere og ønsker å ha det slik. For disse er det avgjørende at de jobber med en de stoler på. En annen forening har flere gruppeledere, og de har delt opp ansvaret slik at to og to gruppeledere har ansvaret for å drifte Sisterhood annenhver uke. Dette er for å redusere tidsbruken. En tredje forening har lagt om noe i løpet av perioden. Deres erfaring var at unge frivillige opplever at å forplikte seg i et helt år og hver eneste uke blir for mye. De har gjerne deltidsjobber ved siden av studiene, som er en viktig inntektskilde for dem. De har derfor valgt å justere det slik at de to gruppene som er planlagt startet opp i 2020, skal gå over tre måneder og bare annenhver uke. Det er enighet om at Sisterhood er relativt fleksibelt. Mulige eksempler og forslag som fremkommer når det gjelder redusert belastning for de frivillige, er å slå sammen enkelte temaer og velge bort andre som fremstår som mindre viktige for deltakerne. Andre reflekterer rundt mulighetene for å dele opp året i to, slik at to gruppeledere tar første halvår, og at to andre gruppeledere tar annet halvår. Ulempen oppgis å være at det tar tid å bli kjent og bli trygge på hverandre i gruppene, og at et slikt bytte ikke nødvendigvis er optimalt for verken gruppelederne eller deltakerne.

Det er ingen av informantene som betegner seg selv som «ildsjeler», men på bakgrunn av det de sier, og tiden de totalt bruker på Sisterhood, vil de falle inn under

definisjonen av en ildsjel, slik det ble beskrevet i forrige kapittel. Til tross for at Sisterhood er et tilbud som krever fast oppmøte over en lengre tidsperiode, har en del administrativt arbeid knyttet til seg og *kan* være emosjonelt krevende, så blir ikke dette vektlagt i særlig stor grad av de intervjuede. Dette kan skyldes at målgruppen til Sisterhood i foreningens regi ikke ser ut til å være jenter med store sosiale eller mentale problemer. Flere av gruppelederne begrunner alderssegmentet de har valgt å rette seg mot, med at det er en aldersgruppe som oppleves enklere å håndtere for legfolk, enn eldre jenter. De forteller heller om alt de får og lærer av å være gruppeledere. De forteller om økt energi og glede i samvær med de unge. Det er også flere som bruker egne biler for å kjøre deltakerne rundt på ulike aktiviteter, og for å spare penger oppgir en gruppeleder at de bruker egen hytte for å dra på den årlige overnattingsturen med deltakerne. Dette viser stor dedikasjon til arbeidet de utfører. Selv om antall timer som frivillig i Sisterhood er relativt høyt, så forteller ikke de frivillige noe som skulle tilsi at de skulle stå i fare for utbrenthet. Studier på utbrenthet blant eksempelvis krisetelefonarbeidere tyder på at oppfølging, opplæring, rutiner og strategier for å unngå mental slitasje hos frivillige i krisetelefontjenester er viktige strategier for å unngå sykefravær og høy turnover. Måten den enkelte frivillige møter utfordringene på, og i hvilken grad den frivillige opplever sosial støtte / støttende nettverk, kan bidra til å motvirke utbrenthet (Sundram et al. 2018; Roche & Ogden 2017). Man kan tenke seg at gode relasjoner mellom gruppelederne og gruppelederens muligheter for å prate med eksempelvis en ressursgruppe hvis de møter utfordringer, kan være en organisatorisk måte å møte dette på.

Det er for øvrig ikke bare fra de frivilliges perspektiv at Sisterhood kan oppfattes å være omfattende. Det påpekes av flere at Sisterhood kan oppleve en del frafall fordi tilbudet konkurrerer med en rekke andre aktiviteter som jentene deltar i. Noen ganger er det slik at jentene har for mange andre aktiviteter, eller at en aktivitet er på samme tidspunkt som Sisterhoodkveldene, og de ender med å velge bort Sisterhood. Noen opplever også at enkelte jenter mener ukentlig deltakelse i ett år blir for mye, og at det kan bli kjedelig for dem. På den annen side har de deltakere som har Sisterhood som eneste fritidsaktivitet, og som ønsker å delta mer enn en gang i uken over flere år. Frafall blant deltakerne kan også virke demotiverende på gruppelederne.

5.3 Finansiering og lokal forankring

Finansiering

Alle foreningene som har startet opp Sisterhood-grupper, har mottatt 20 000 kr i oppstartsmidler fra sekretariatet i N.K.S. Flere oppgir at de også søker om penger fra ulike legater og stiftelser. De lokale foreningene har i tillegg gitt gruppelederne beskjed om at de er villige til å støtte dem økonomisk hvis de skulle ha behov for dette. Det har forekommet at en forening har gitt de frivillige gruppelederne en liten økonomisk kompensasjon for å sikre oppmøte blant dem gjennom hele perioden. Andre finansieringsmåter kan være gjennom testamentariske gaver, ulike former for støtte fra de frivilliges egne arbeidsgivere eller andre lokale bedrifter og foreninger. Denne støtten er ikke bare økonomisk, men kan også handle om ulike former for gratis utstyr. Det er ikke uvanlig å søke midler hos flere mulige finansører. Ved enkeltstående aktiviteter kan det også være slik at enkeltbedrifter, kommunen og andre offentlige organer kan støtte med et engangsbeløp. En forening har inngått en avtale med en stif-

telse om finansiering av Sisterhood-aktiviteter i tre år. På grunn av korona og nedstenging av Sisterhood-tilbudet oppgir flere at de kommer til å overføre midler til høstens aktiviteter.

Det er enighet i alle foreningene som har hatt et tilbud over flere år, at de per i dag klarer seg med de midlene de har fått inn. Det er likevel noen som opplever at det er krevende å søke om midler. Det kan være flere grunner til det. De ulike foreningene har organisert seg ulikt. Det er to foreninger som har ansatte som bidrar i driften av tilbudet. Det betyr eksempelvis at gruppelederne i disse foreningene får hjelp til å søke om midler. I de foreningene der de ikke har slike ansatte så betyr det at de frivillige må bruke en del av fritiden sin på å søke om midler, i tillegg til tiden de bruker på å drifte Sisterhood. Hvor tidkrevende dette oppfattes å være, knyttes blant annet til erfaring og yrkesbakgrunn. I én forening vises det til at en av gruppelederne har fått ansvaret for å søke om midler til drift av Sisterhood, fordi vedkommende har en yrkesbakgrunn som gir noen fordeler i søknadsarbeidet. Gruppelederne diskuterer likevel seg imellom hvor de skal søke, hvor mye de skal søke om, og innholdet i søknaden. En annen forening knytter tidsbruken til manglende kompetanse rundt digitale søknader. Foreningen som har en betalt koordinerende ressurs som blant annet jobber med Sisterhood, reduserer de frivilliges tidsbruk på Sisterhood da denne personen tar seg av alt det administrative arbeidet ved Sisterhood, inkludert arbeidet med å skaffe midler til driften. Dette oppleves som en styrke fordi vedkommende har god kompetanse i dette, og det fungerer dessuten som en stor avlastning for de frivillige gruppelederne i et tilbud som i seg selv er relativt omfattende. Summene foreningene generelt søker om, er ikke særlig høye og ligger gjerne i størrelsesordenen 15 000–20 000 kr. En forening er tydelig på at de kun søker om små summer, fordi de gjerne krever mindre rapportering på bruk av midlene i ettertid. Alle Sisterhoods aktiviteter skal være gratis, og midlene foreningene mottar, brukes til mat og drikke på tema-kveldene og til aktiviteter som man må betale for, som besøk til trampoline- og klatreparker, bowling og kino for å nevne noe.

En viktig forutsetning for å klare seg med relativt beskjedne midler er gratis lokaler, og dette har alle foreningene som er intervjuet. Enten gjennomføres Sisterhood-kveldene i foreningens egne lokaler, eller så får de låne lokaler (oftest frivilligsentraler) gratis av kommunen. Foreninger uten lokaler, eller uten egnede lokaler, kan følge med og undersøke mulighetene for å låne lokaler gratis i egen kommune. De aller fleste kommunene i landet har en eller flere frivilligsentraler.

Lokal forankring

Alle gruppelederne gir uttrykk for at de mener at Sisterhood-satsingen er godt forankret i deres lokale forening. De opplever både støtte og interesse for deres Sisterhood-arbeid i det lokale styret og at deres lokale forening ønsker å fortsette tilbudet. Alle gruppelederne bekrefter at deres forening vil støtte dem økonomisk dersom det skulle knipe. En av informantene oppgir at hun møtte en litt lunken holdning før de startet opp, men at de nå viser stor begeistring og uttalt støtte til Sisterhood-arbeidet.

5.4 Opplæring og erfaringsutveksling

Det er Sisterhood Norge ved Bydel Frogner som har ansvaret for å lære opp gruppeledere. Opplæringen består av en helgesamling på to ganger seks timer. På samlingene kan både kommunalt betalte ansatte og ubetalte frivillige delta.

Alle de intervjuede refererer til at de er svært godt fornøyde med opplæringen. To informanter med barnefaglig kompetanse opplevde at mye av det teoretiske som ble gjennomgått på kursdagene, hadde de allerede kunnskap om. Det er likevel bred enighet blant informantene om at metodeboken som alle gruppeledere får etter endt kurs, er nyttig og god. Den gir bra oppskrifter på hvordan kveldene kan legges opp, til innhold og aktiviteter og fungerer samtidig som et nyttig oppslagsverk. Alle oppgir at man ikke nødvendigvis følger boken slavisk med hensyn til rekkefølgen på temaene i metodeboken, men at metodikken er såpass fleksibel at litt rokering fint lar seg gjøre. Samtidig opplever noen av gruppelederne at de ikke alltid føler seg sikre på hvordan de skal gjøre ting i praksis, og flere viser til nytten av erfaringsutveksling mellom gruppelederne i de ulike foreningene.

Det er lagt opp til erfaringsamlinger for gruppeledere i regi av prosjektleder én gang i året. Fordelene med erfaringsutveksling er læring av hverandre – noe som også oppfattes som svært inspirerende og betryggende. Slike samlinger åpner opp for diskusjoner og drøftinger rundt forhold den enkelte gruppeleder kan slite med. Samlingene gir gruppelederne ideer, konkrete eksempler og fremgangsmåter i arbeidet med Sisterhood. Det å dele erfaringer viser også at frivillige ikke nødvendigvis er kompetente i alt, og at det kan være rom for litt prøving og feiling. Dette oppgis å være betryggende å høre hvis man føler seg usikker. Praktisk og relevant informasjon kan for noen være at kommunale frivillighetsentraler ofte låner ut lokaler gratis.

På spørsmålet om det er opprettet andre kanaler for kommunikasjon og erfaringsutveksling, nevnes Sisterhood-prosjektets Facebook-side. Det er prosjektleder i sekretariatet som drifter og i all hovedsak bruker siden aktivt. Kun én av foreningene oppgir at de selv er aktive på siden gjennom å dele hva de gjør, og hvilke erfaringer de gjør seg, mens de andre oppgir å forholde seg passive. De bruker kun siden til å lese informasjon som blir lagt ut på siden. Noen av gruppelederne i samme forening oppgir at de har kontakt via Facebook og e-post, men ikke med andre gruppeledere i andre foreninger. Til tross for en noe passiv holdning er alle tydelige på at de kan kontakte både prosjektleder og Sisterhood Norge hvis de har spørsmål.

Sisterhood-gruppene har blitt startet opp på ulike tidspunkt. Det betyr at det varierer hvor mange samlinger gruppelederne har deltatt på, men alle har deltatt på minst én erfaringsamling. Én forening mener det er bra med en årlig erfaringsamling, men ikke nødvendigvis over to dager. En ettermiddag kan også være nok, for dem som holder til i samme geografiske område. Grunnet koronapandemien ble erfaringssamlingen som skulle vært avholdt våren 2020, avlyst. Det ble i stedet arrangert en digital erfaringsamling i november 2020.

5.5 Ressursgruppe

De ulike lokalforeningene har valgt noe ulik tilnærming ved oppstart av Sisterhood. To av foreningene oppgir at de initielt opprettet en ressursgruppe. I én av foreningene begrunnet de dette med et ønske om å kunne ha noen å rådføre seg med dersom de skulle møte på store utfordringer. Planen var jevnlig møter mellom gruppelederne og ressursgruppen, men det har senere vist seg å ikke være behov for dette. Gruppen besto av helsesøster, sykepleier og en veileder. To av dem i ressursgruppen har også deltatt på gruppelederkurset. Den andre foreningen begrunnet valget med å opprette en ressursgruppe med å unngå sårbarhet i prosjektet. De vurderte det slik at det ble for sårbart hvis driften av Sisterhood, som er et ressurskrevende tilbud for frivillige, skulle baseres på noen få utvalgte ildsjeler. Deres ressursgruppe er bredt faglig sammensatt og består av en ansatt i Sanitetsforeningen lokalt, to frivillige, en

helsesykepleier fra kommunen og en representant fra politiets forebyggende enhet. Først etter at ressursgruppen var nedsatt, begynte de rekrutteringen av gruppeledere. Fordelene med en ressursgruppe oppgis å være en faglig støtte for gruppelederne dersom de skulle komme opp i krevende situasjoner som de må agere på.

5.6 Målgruppe

I det følgende ser vi nærmere på funnene knyttet til målgruppene i de lokale sanitetsforeningene samt arbeidsprosessene på lokalt nivå. Vi tar opp arbeidet med informasjon og rekruttering av deltakere, søknadsprosessen og antall deltakere, utfordringer på grunn av koronasituasjonen, samarbeid og refleksjoner rundt styrker og svakheter ved Sisterhood. Avslutningsvis vil vi se på måloppnåelsen i Sisterhood.

I utgangspunktet er Sisterhood et forebyggende lavterskeltilbud rettet til jenter i lavinntektsfamilier. Til tross for dette er budskapet fra sekretariatet i N.K.S. at det skal være et tilbud til *alle* jenter uavhengig av økonomisk bakgrunn. Det er den enkelte lokalforening som avgjør hvem som skal være målgruppen for Sisterhood, men anbefalingen er at man velger jenter på samme alder – gjerne jenter som går siste året på barneskolen, og gjerne fra ulike skoler. En begrunnelse for dette er at jentene skal få mulighet til å utvide sitt sosiale nettverk og bli kjent med jenter fra andre skoler som skal begynne på samme ungdomsskole. Dette er for å trygge jentene før den store overgangen fra barneskole til ungdomsskole. En annen begrunnelse er at man ønsker å unngå at jentene tar med seg konflikter fra skolen inn i gruppen. Det har også vært ønskelig fra sekretariatets side å signalisere for de frivillige at yngre aldersgrupper gjerne kan være enklere å håndtere.

I tråd med sekretariatets signaler oppgir alle foreningene som har startet et Sisterhood-tilbud, at de retter seg mot *alle* jenter, uavhengig av bakgrunn og personlig historie. Aldersmessig retter de også tilbudet mot jenter på 7.–8. trinn, med unntak av en forening som retter seg mot jenter på 8.–10. trinn. De begrunner dette med at temaene i Sisterhood passer bedre for denne aldersgruppen, da de snakker om rus, alkohol og sex – tematikker som lett oppfattes som kleint og flaut blant yngre. En felles begrunnelse for at tilbudet rettes mot alle jenter, er at jenters opplevelse av usikkerhet er uavhengig av sosioøkonomisk bakgrunn, og at det derfor er viktig at det er et tilbud til alle dem som trenger det. I tillegg er de tydelige på at man må unngå at Sisterhood bidrar til stigmatisering av deltakerne, noe som er en ytterligere begrunnelse for å ikke vektlegge deltakernes bakgrunn. Informanter i en av lokalforeningene påpeker at selv om de ikke henvender seg bevisst til jenter fra lavinntektsfamilier, så antar de at tilbudet tiltrekker seg en del jenter fra slike familier. Informanter fra en av de andre foreningene påpeker at deres geografiske beliggenhet gjør at det i all hovedsak er jenter fra såkalte ressurssterke hjem som deltar. Overgangen til ungdomsskolen kan virke skremmende og overveldende for mange, og de fleste av informantene viser til at foreningene henvender seg til denne aldersgruppen. Noen har invitert jenter fra ulike barneskoler, men som skal begynne på samme ungdomsskole. Sisterhood blir dermed et sted hvor man i trygge omgivelser kan bli kjent med jenter på tvers av ulike barneskoler, før man skal møtes på samme ungdomsskole. Én forening begrunner også valget med at det er en aldersgruppe som er lettere å håndtere for dem som frivillige, og at de ikke opplever å ha kompetanse til å møte unge jenter med store behov og utfordringer med utagering og rus. En annen forening vurderer derimot å utvide tilbudet, slik at jenter i alderen 13–17 år kan delta. To foreninger vurderer å starte opp et Brotherhood-tilbud, fordi gutter har fått med seg Sisterhood-tilbudet og etterspør et lignende tilbud for gutter.

Noen observerer at tilbudet appellerer til dem som ikke er interesserte i klassiske fritidstilbud som idrett eller korps. Deres erfaring er dermed at Sisterhood treffer en gruppe med jenter som ikke deltar i andre organiserte fritidsaktiviteter. En av gruppelederne i en annen forening opplever på sin side at tilbudet appellerer både til jenter som ikke har andre organiserte aktiviteter, og til dem som har masse andre aktiviteter, men at viktigheten av aktiviteten antakelig er størst for gruppen som har Sisterhood som eneste fritidsaktivitet.

Det er ikke et uttalt mål at Sisterhood skal rekruttere jenter fra minoritetsspråklige miljøer. Under erfaringsamlingen kom det frem tips om hvordan man kan rekruttere denne gruppen. Det understrekes at det er viktig å være tydelig på at N.K.S. er en religionsnøytral organisasjon, og at man også tenker over ordbruken man benytter i informasjonsmateriellet. Hvis målet er å rekruttere flere fra denne gruppen, bør eksempelvis ordet «sex» unngås. Andre nevner at prat om sex generelt kan oppleves som kleint og vanskelig for mange deltakere, all den tid de fleste deltakerne er i 13-årsalderen.

5.7 Informasjon og rekruttering av deltakere

I Sisterhood legges det opp til samarbeid med andre aktører, og særlig gjelder dette i forbindelse med informasjon om Sisterhood og rekruttering av jenter til tilbudet. I metodeboken gis det eksempler på måter de frivillige kan rekruttere deltakere på. Eksempler som gis, er å kontakte helsesykepleier på skolene, ungdomstjenesten / forebyggende tjeneste i kommunen eller barnevernet. Dette er tjenester som har oversikt over relevante ungdommer og ungdomsmiljøer. Til tross for dette uttrykker foreningene et ønske om mer hjelp og tips til hvordan de best mulig kan informere om og rekruttere jenter til Sisterhood.

De frivillige har ulik yrkesbakgrunn, og noen kan ha nettverk som gir lettere tilgang til slike tjenester/nøkkelpersoner enn andre. Foreningene oppgir at de ikke har noen formelle skriftlige samarbeid med andre aktører. Samarbeidet oppgis å være uformelt og oppstår gjennom å ta direkte kontakt med rektorer, kontaktlærere, sosiallærere og helsesykepleiere på skolene. Enkelte av gruppelederne oppgir å ha blitt møtt med skepsis til å begynne med, fordi det var lite kunnskap om hva Sisterhood egentlig dreier seg om. Etter å ha drevet flere Sisterhood-grupper opplever de nå å ha fått bedre kontakt med skolene, og at de har opparbeidet trygghet og tillit til tilbudet ute i skolene. Det hjelper særlig på rekrutteringsarbeidet dersom en aktør på skolen tenner på ideen og informerer på vegne av gruppelederne, som en forening forteller. Det beste tidspunktet å informere om tilbudet på mener en gruppeleder er om våren, og med oppstart av Sisterhood på høsten. Et konkret eksempel på en måte å informere om tilbudet på, er at gruppelederne reiser til utvalgte skoler og skoletrinn i skoletiden og forteller jentene om tilbudet. De viser en kort videosnutt om Sisterhood, deler ut flyers og søknadsskjemaer. Gruppelederne henger også opp lapper om Sisterhood på skolene. Rekruttering gjennom oppmøte på skoler kan være utfordrende for frivillige som gjerne har fulltidsarbeid ved siden av Sisterhood. En gruppeleder viser til at de må ta seg fri fra jobben for å kunne gjøre dette. Det er dermed en rekrutteringsmetode som ikke vil passe for alle frivillige. Som vi skal komme til under kapittel 5.9, er det heller ikke alltid like enkelt for de frivillige å få tilgang til skolene, for å rekruttere til tilbudet.

Lokalt kan det være mange barneskoler, så en viktig avveining er også hvor mange skoler man skal informere om tilbudet på. Én forening oppgir å ha fått henvendelser fra jenter fra andre skoler enn de utvalgte, og at de må vurdere hvordan utvalget av

skoler skal foregå neste gang. Én forening oppgir at mange ønsker å delta i starten, men at det kan være stort frafall allerede etter første møte.

Til tross for mange ulike måter å rekruttere jenter på opplever flere at det kan være utfordrende. Ekstra utfordrende har det vært på grunn av koronapandemien som har satt en stopper for rekrutteringsmøter på skolene. Én uttrykker et ønske om en mer overordnet metode for rekruttering. Åpne kvelder har vært forsøkt av en forening, men erfaringen er at man kan oppleve at det kommer jentegjenger som blir for dominerende, og at andre jenter da trekker seg vekk.

Andre viktige rekrutteringskanaler for de ulike foreningene er Facebook. Det kan enten være jentene selv som leser om dem, eller jentenes foreldre. Kickoff nevnes også som en rekrutteringsmetode som er relativt lite tidkrevende, og som kan arrangeres utenfor normal arbeidstid.

Søknad og antall deltakere

Det er åpent for alle jenter å søke, samtidig oppgis det som ønskelig at det er jenter fra ulike skoler og klasser som deltar, og at de i mindre grad kommer sammen som venninner, da noe av poenget med Sisterhood er å bli kjent med nye jenter. Venninner opplever også å kunne ødelegge noe av dynamikken, fordi de kan oppleve sider ved den andre som de ikke kjenner fra før, og som kan være vanskelig å takle. En forening opplevde at to venninner søkte, men av ulike årsaker valgte den ene å trekke seg. Jenter fra samme skoleklasse kan også dra med seg konflikter inn i gruppen, noe som ikke er ønskelig. Dersom det likevel skulle skje, får jentene valget mellom å legge konfliktene utenfor Sisterhood-kveldene, eller at gruppelederne gis tillatelse til å bidra i arbeidet med å løse opp i dem. Flere foreninger har opplevd å måtte løse opp i konflikter og har positive erfaringer med dette. Det kan være tidkrevende, men samtidig opplever gruppelederne at de klarer å løse opp i konfliktene, og at jentene lærer noe om seg selv og verdien av å respektere hverandre.

De som ønsker å delta i Sisterhood, må fylle inn et søknadsskjema. I søknadene finner man kontaktinformasjon og ett enkelt spørsmål: Hvorfor vil du være med i Sisterhood? Det oppgis å være store variasjoner i hvor mye arbeid den enkelte legger i utfyllingen av skjemaet. Noen skriver lange og reflekterte begrunnelser, mens andre bare skriver en setning om at de ønsker å delta. Ved knapp informasjon får gruppelederne lite innsikt i den enkelte søker, og de vil heller ikke kunne fange opp om det er venninner som søker. For lite informasjon kan også være en svakhet hvis det skulle søke flere enn man har plass til på gruppen. På spørsmålet om de har utarbeidet klare utvalgsriterier hvis det blir for mange søkere, svarer flere at de ikke har det, og det vil oppleves som tungt å måtte avvise noen. Per i dag har ingen søkere blitt avvist. De som bare ønsker å shoppe aktiviteter, blir informert om at det ikke lar seg gjøre, og at man må delta på alle aktiviteter gjennom ett skoleår for å få plass i gruppen. De som velger å delta, må skrive under på en kontrakt om deltakelse i ett år, men foreningene opplever likevel alltid at det er noen som faller fra. På den annen side opplever de å ha jenter som virkelig ønsker å bli værende, og som er dedikerte. Det er store forskjeller i hvor mange foreningene opplever at søker seg til Sisterhood. Én forening fikk nesten 50 søknader i etterkant av informasjonsmøtet, men de aller fleste falt fra allerede etter den første Sisterhood-kvelden. Andre foreninger sliter med å få inn så mange som ti søknader.

N.K.S.-sekretariatet har estimert med at hver deltakende forening drifter én jente-gruppe med ti jenter i løpet av prosjektperioden. Det er ikke satt et minimumskrav til antall deltakere, men et anbefalt maksimumskrav er satt til 14–15 jenter. Ingen av foreningene har opplevd å ha overskredet maksimumskravet for antall deltakere i

gruppene sine. Én forening oppgir at elleve jenter er det meste de har hatt i en gruppe, og de mener at maks antall bør ligge mellom ti og tolv jenter. En annen forening oppgir å ha hatt åtte deltakere, men at tre av disse falt fra av ulike grunner. De opplevde at åtte deltakere var et fint antall. I tillegg var det praktisk når de var avhengige av bil for å gjennomføre aktiviteter. I én av foreningene refererer informantene til at de anser ti deltakere som et maksantall. De har nå seks jenter i sin Sisterhood-gruppe. Grunnen til at det må settes begrensninger på antall deltakere, er også å sikre at den enkelte får nok taletid i løpet av en Sisterhood-kveld.

Sosiale medier

Bruk av sosiale medier er utbredt blant gruppelederne. Sosiale medier brukes både til å rekruttere deltakere og til å holde kontakt med deltakerne som er en del av Sisterhood. Facebook er en viktig informasjonskanal, men når gruppen er fulltegnet, lukkes gruppen for andre. Da går noen gruppeledere over til å informere deltakerne via Messenger. Messenger-strengen brukes til å sende ut informasjon før de skal møtes, om hva de skal gjøre, og hvis det er noe de eventuelt skal ha med seg ved oppmøte. Gruppelederne i alle foreningene har foreldrenes e-postadresse og kan kontakte dem ved behov. Det ser ut til at noen gruppeledere har mer kontakt med foreldrene enn andre. Men flere oppgir at det alltid er noen foreldre som tar kontakt med dem, mens andre aldri gjør det. Flere oppgir å bruke Instagram og Snapchat i kommunikasjonen med jentene. Bruk av TikTok blir ikke nevnt av de intervjuede, men ble nevnt i forbindelse med det digitale erfaringsseminaret for gruppeledere.

5.8 Sisterhood i koronatiden

Det er forskjeller i hvordan de ulike foreningene har håndtert Sisterhood under koronanedstengingen. Alle stengte ned Sisterhood-tilbudet under skolenes nedstenging. Én forening hadde ingen kontakt med deltakerne under nedstengingen, men alle deltakerne møtte opp når tilbudet åpnet igjen. En annen forening hadde digital kontakt med deltakerne via Zoom og Snapchat – der de delte videoer med hverandre. De laget også digitale aktiviteter som jentene kunne delta i hjemmefra, som quiz. Gruppelederne åpnet i tillegg opp for én-til-én-samtaler med jentene i denne perioden. Jentene kunne kontakte dem via telefon eller Snapchat. Dette tilbudet var det flere av jentene som benyttet seg av. En tredje forening startet opp en rekke nye aktiviteter under nedstengingen. Prosjektlederen som er en betalt ansatt, tok kontakt med en annen lokal frivillig organisasjon med forespørsel om et samarbeid. De fikk flere tilbakemeldinger fra jenter som satt hjemme, og som ikke hadde det så bra under isolasjonen. De to frivillige organisasjonene gikk sammen om et samarbeid, og de leverte ut 200 aktivitetsposer med ansiktsmasker, godteri, aktivitetshefte med konkurranse som inkluderte premier, og som ble levert på døra. Dette ble en stor suksess, og det endte med at alle de lokale frivillige organisasjonene gikk sammen for å dele ut enda flere poser. I løpet av to uker fikk 2200 unge en aktivitetspose på døra, og 650 familier fikk en ukes rasjon med mat. Organisasjonene fikk midler fra stiftelser, legater og kommunen (både penger og arbeidskraft). Et lite initiativ endte med en kjempedugnad. Dette samarbeidet har ført til nyttige kontakter mellom de frivillige, noe som gjør det enkelt å satse på flere prosjekter sammen til fordel for barn og unge. Når samfunnet så smått begynte å åpne opp igjen, ble jentene invitert med på gåtur der én gruppeleder og maks fire jenter gikk en tur en gang i uken. Dette var for å overholde smittevernereglene. På denne måten klarte foreningen å holde en form for aktivitet under den første nedstengingen. Under erfaringssamlingen fremkom det også

at en forening hadde satt i gang aktiviteter under nedstengingen. De hadde levert poser med materiell til vennskapsbånd på døren til deltakerne. Deretter møttes de digitalt og laget armbåndene i fellesskap. De hadde også et Netflix-party der alle så samme film på hver sin skjerm hjemmefra, og hvor det var lagt opp til kommentering og dialog via chat. Det ble også vist til andre digitale gratisaktiviteter som Kahoot og bokstavlek på nett.

Sekretariatet opplyser i tillegg om at de har mottatt mange henvendelser fra frivillige i periodene med nedstenging av skoler og begrensede fritidsaktiviteter. De frivillige oppgis å være bekymret for deltakernes mentale helse og har ønsket dialog om hvordan de på best mulig måte kan støtte jentene under perioder med strenge smitteverntiltak som legger begrensninger. Dette har krevd økt ressursbruk fra N.K.S. sitt sekretariat. Det opplyses også om at gruppelederne har opplevd det mindre relevant å kontakte leder for egen lokalforening om dette.

5.9 Samarbeid

Det er en rekke aktuelle samarbeidspartnere for gruppelederne i Sisterhood, og prosjektleder har utarbeidet en liste over mulige partnere. Det kan være samarbeid med styret/leder/medlemmer i egen lokalforening, med prosjektleder i N.K.S.-sekretariatet, med andre offentlige aktører, med andre frivillige organisasjoner og med lokalt næringsliv. Foreningene har ingen formelle samarbeid med andre aktører, men alle samarbeider med andre mer uformelt. Samarbeid er da forstått som aktører som stiller opp når gruppeledere ringer dem – enten fordi de trenger (ekspert)hjelp, bistand og støtte, fordi de ønsker et foredrag om et spesifikt tema, eller fordi de spør om støtte - gjerne i form av materiell av ulikt slag - fra egen arbeidsgiver. Flest ser ut til å ha kontakt med helsesykepleier og politiet. Innholdet i samarbeidet med politiet ser ut til å være det samme for alle foreningene. Det henger antakeligvis sammen med at en temakveld i Sisterhood handler om kriminalitet og rus.

Fordeler med samarbeid med andre er at gruppelederne kan få faglig støtte, råd og innspill hvis de møter utfordringer, og foreningene kan sette i gang aktiviteter de verken har tenkt på eller har kompetanse til på egen hånd. Særlig én forening har et utbredt samarbeid med andre aktører. De har arrangert en gaming-uke for jenter med innlagte elementer fra Sisterhood. Da deltok frivillige gamere som hjelpere, og de fikk kjente foredragsholdere fra USA til å stille opp. De har også arrangert en sommercamp og en gratis Jentival hvor over 300 jenter møtte opp. Alle disse arrangementene har fått stor lokal oppmerksomhet, noe som også har bidratt til god promotering av Sisterhood og Sanitetsforeningen.

Etter det informantene gir uttrykk for, har det har ikke oppstått store samarbeidsproblemer mellom gruppelederne, men en forening oppgir at de har slitt noe med manglende oppmøte hos en av gruppelederne og uenighet om hvilke regler som skal gjelde for gruppelederne. Det oppgis å være krevende og at man som forening har få sanksjoneringsmuligheter all den tid det er snakk om frivillig arbeid. For å redusere denne usikkerheten har foreningen valgt å knytte til seg en ekstra gruppeleder som kan steppe inn på kort varsel.

Prosjektlederen for Sisterhood i N.K.S. kan blant annet bidra med rådgivning, svare på spørsmål og informere om mulige finansieringsmuligheter. Prosjektleder har opprettet en lukket Facebook-gruppe for gruppelederne der hun løpende legger ut relevant informasjon om Sisterhood. Tanken var at det skulle være et sted som kunne brukes aktivt av alle deltakerne i prosjektperioden. Det varierer i hvor stor grad de ulike gruppelederne gjør dette. Noen av gruppelederne oppgir at de ikke er flinke til

å bruke siden for å legge ut informasjon og erfaringer, men at de følger med på oppdateringer foretatt av prosjektleder. Andre oppgir at de deler mye på Facebook, og at de ofte har kontakt med prosjektleder. Det alle er enige om, er at de alltid kan kontakte prosjektleder ved behov, men at behovet for kontakt var større i begynnelsen av prosjektet enn de opplever at det er nå. Utover dette oppgir de intervjuede at prosjektleder selv er flink til å kontakte dem for å høre hvordan det går, og om de trenger bistand.

En av de viktigste samarbeidsaktørene er skolene, og det er samtidig den aktøren de fleste oppgir å ha samarbeidsutfordringer med. Det er særlig problemer knyttet til å få innpass på skolene for å informere om Sisterhood. En forening som har drevet Sisterhood i flere år, oppgir at de hadde problemer med dette de første årene, men at skolene nå har blitt mer trygge på hvem de er, og hva de står for. Før oppstart av den siste Sisterhood-gruppen fikk derfor gruppeleder innpass på tre skoler for å informere om Sisterhood. En annen forening har arbeidet aktivt for fjerne denne barrieren og har lyktes med å få en kontakt i kommunen som blant annet skal fungere som en døråpner på skolene. En tredje forening lyktes med å få en representant på skolen til å informere om tilbudet og erfarte at dette var mer vellykket enn når de selv hadde stått for informasjonsarbeidet.

5.10 Lokaler

De fleste av foreningene har egne lokaler der Sisterhood kan foregå, og de bruker dermed ikke midler på leie av lokaler. De som ikke har egne lokaler å være i, får låne lokaler gratis av kommunen. Da Sisterhood er en relativt tidkrevende aktivitet, påpeker en av gruppelederne at det er en fordel å drive Sisterhood i et lokale som er lett tilgjengelig kommunikasjonsmessig både for de frivillige og for målgruppen. Det er videre en fordel at lokalet ikke er for langt unna bostedet til de frivillige og til målgruppen. Jo lenger avstand det er mellom hjem og lokalene, jo større kan barrierene bli for å engasjere seg. Et tips fra gruppelederen er å rekruttere gruppeledere fra nærområdet.

Egnede lokaler oppfattes som viktig, og med det menes også hvordan de er innredet. Det er en fordel om Sisterhood har muligheter for enten å disponere et rom under hele Sisterhood-perioden, eller at de har muligheter for å låse ned utstyret de bruker på Sisterhood-kveldene, i lokalene. Det må også være tilgang til et kjøkken, for alle er opptatt av enkel og sunn servering av mat på kveldene. Noen bruker kjøkkenet mer aktivt, og det blir sånn sett en viktig arena for dialog og samvær. Baking og laging av pizza gir bra rammer for gode, åpne og frie diskusjoner, ifølge informantene. Det er videre en fordel at lokalene er relativt hyggelige med en god sittegruppe med bord, da en god del av aktivitetene foregår der. Det er færre som har gode uteområder, men det oppgis å være et pluss å ha det fordi det åpner for ulike utendørsaktiviteter, eksempelvis mini-konsserter.

5.11 Sekretariatets arbeid

Nedenfor presenterer vi kun noen få deler av sekretariatets arbeid i forbindelse med Sisterhood. Prosjektleders arbeid blir beskrevet indirekte ved omtalen av funnene fra intervjuene. Informasjonen nedenfor er fra intervjuer og dokumenter utarbeidet av N.K.S. i prosjektperioden.

Sisterhoods overordnede mål

Det er nedfelt en rekke mål for Sisterhood og arbeidsoppgaver som skal utføres av sekretariatet – i praksis prosjektleder for Sisterhood. Ut fra den informasjonen vi besitter, ser det i all hovedsak ut til at Sisterhood har nådd målene som er satt i prosjektperioden. Prosjektleder har tilrettelagt for opplæring, veiledning og støtte til lokalforeninger som ønsker å starte et Sisterhood-tilbud. Det er gjennomført gratis gruppelederkurs til nye gruppeledere i samarbeid med Sisterhood Norge, Bydel Frogner og veiledningsmøter for eksisterende gruppeledere i samarbeid med Sisterhood Norge. Våren 2018 og 2019 ble det arrangert et gruppelederkurs i regi av Sisterhood, Bydel Frogner. Kurset gikk over to dager à seks timer. Temaene som ble gjennomgått, var blant annet historien bak opprettelsen av Sisterhood og hvordan man kan jobbe forebyggende med ungdom. Videre ble Sisterhood-metodikken gjennomgått. Det var også innføring i lederskap og det å være gruppeleder. Da mye av Sisterhood dreier seg om gruppearbeid, er det i tillegg opplæring i gruppeprosesser og gruppedynamikk. Grensesetting og selvillit samt det å mestre praktiske øvelser ble også gjennomgått. Utover dette er det en innføring i metodeboken som alle deltakere på kurset mottar. Boken gir oppskrifter og eksempler på hvordan man kan starte og drive Sisterhood-grupper, og den fungerer også som et oppslagsverk for gruppelederne. Videre har det vært avholdt to veiledningsmøter for eksisterende gruppeledere, høsten 2018 og høsten 2019, i regi av Sisterhood Oslo, Bydel Frogner.

Det blir gitt bistand til hvordan foreningene kan rekruttere frivillige gruppeledere, til bruk av sosiale medier for å nå ut til jentene, og til å profilere aktiviteten utad. N.K.S. tilbyr i tillegg gruppelederne råd, veiledning og bistand i søknadsskriving. Det er få som har benyttet seg av dette, og det kan skyldes at de har søkt om oppstartsmidler fra N.K.S. sentralt. Søknader om økonomiske midler ser i all hovedsak ut til å gjøres av de frivillige, og de ser i liten grad ut til å søke om bistand til dette, ei heller bistand til å finne ulike finansieringskilder. Noen av de frivillige oppgir på den annen side at de hadde ønsket mindre søknadsskriving. Prosjektleder har også hatt ansvaret for å arrangere årlige erfaringsutvekslingsseminarer for gruppeledere. Dette har blitt gjennomført, men på grunn av koronaen ble ett erfaringsseminar avlyst våren 2020. Det ble for øvrig arrangert et digitalt erfaringsseminar som erstatning for dette i november 2020. Et annet mål som er satt for Sisterhood-prosjektet, er at Sisterhood i regi av sanitetsforeninger skal ha et betydelig innslag av frivillig innsats. På grunnlag av våre intervjuer ser det i all hovedsak ut til at dette er oppfylt. Det er en av de intervjuede foreningene som har en betalt ansatt som kan bidra i arbeidet med Sisterhood, men vedkommende har dette kun som en del av sine arbeidsoppgaver. Det målet Sisterhood i Sanitetsforeningen har satt for prosjektet, men ikke har oppfylt, er at minst halvparten av lokalforeningene som starter Sisterhood-grupper, skal holde til i distriktene. Våre funn viser at det er de store og mellomstore byene som har startet opp et Sisterhood-tilbud.

Informasjon til og rekruttering av gruppeledere

Rekruttering av gruppeledere har foregått på ulike nivåer, måter og tidspunkt. Sekretariatet i N.K.S. i Oslo begynte å kommunisere ut satsingen om Sisterhood i 2017. De reiste ut på en rekke fylkesmøter rundt omkring i landet og informerte om prosjektet. Deretter ble det sendt ut en åpen invitasjon til alle, men det var noen utvalgte foreninger som særlig ble oppfordret til å søke. Dette var på bakgrunn av N.K.S. sin kjennskap til disse lokalforeningens engasjement og erfaring med målgruppen i Sisterhood. Det var allerede to foreninger som hadde jobbet aktivt med skjønnhetstyraniet unge jenter utsettes for.

Sisterhood ble av sekretariatet kommunisert ut som et lavterskel nettverkstilbud for unge jenter, men sekretariatet opplevde at de frivillige ikke helt forsto hva Sisterhood handlet om. Det så ut til å befeste seg en myte om at Sisterhood var et gruppeterapi-tilbud for unge jenter, og dette bidro antakelig til å skremme vekk mulige gruppeledere. Sekretariatet skiftet dermed informasjonstaktikk og brukte noen prosjektmidler til å utarbeide en informasjonsfilm om tilbudet. Informasjonen om tilbudet ble også endret, og interesserte frivillige måtte melde seg via sin lokale foreningsleder, som skulle godkjenne den frivilliges deltakelse på gruppelederkurset. Sekretariatet var også opptatt av å tydeliggjøre rammevilkår og avklare deres forventninger til omfang og forpliktelser i forkant av kurstilbudet. Sekretariatet ønsket at det skulle være minst to, men helst fire frivillige som meldte seg på gruppelederkurset fra den enkelte lokale sanitetsforening. Grunnen til dette var å minske sårbarheten til tilbudet, hvis en av gruppelederne skulle bli syk eller av andre grunner sluttet. Tanken er at jo flere gruppeledere man har til disposisjon, jo mindre sårbart blir tilbudet. Sjansen for at frivillige gruppeledere slutter, øker med lengden på tilbudet, og i Sisterhood forplikter de seg i utgangspunktet til ukentlig deltakelse i et helt skoleår.

Det ble også utarbeidet en veileder for gruppeledere av sekretariatet i N.K.S., hvor krav og forventninger til gruppeledere tydeliggjøres, retningslinjer utdypes, det gis praktiske tips, og det er laget maler, ulike former for materiell og nyttig kontaktinformasjon.

Erfaringen sett fra sekretariatsnivå er at gruppelederkurset kan vekke både gode og dårlige minner hos de frivillige, og at det kan bli for krevende for noen rent personlig. Andre kan kjenne på at de ikke har nok kompetanse. Det kan også være at ikke alle som melder seg, vurderes å være egnet til gruppelederjobben. Sekretariatet er dessuten klar over at opplegget skal passe de frivilliges livssituasjon. De opplevde at de frivillige var svært entusiastiske i løpet av kurset, men at flere opplevde det som for krevende å skulle starte opp et tilbud i etterkant. Det påpekes at det er betydelig mer krevende å forplikte seg til to timer (pluss forberedelser/etterarbeid) hver uke i ett skoleår og samtidig kunne komme opp i krevende situasjoner på temakveldene, enn å binde fastelavnsris og lage maiblomster. Sekretariatet har derfor informert om at det er mulig for gruppelederne å dele mer på oppgavene, at man kan ha et tilbud annenhver uke fremfor hver uke, og at forberedelser som eksempelvis innkjøp og matlaging kan fordeles på andre i styret.

Rekruttering av deltakere til Sisterhood

I en intern evaluering av prosjektet i 2019 fremkommer det at rekruttering av frivillige, men også deltakere, har vært det mest utfordrende for foreningene. En forklaring som gis, er at Sisterhood i utgangspunktet har vært et kommunalt tilbud drevet av betalte ansatte. Rekruttering av deltakere på skoler i arbeidstiden er dermed ikke det enkleste å få til for frivillige som må ta fri fra jobben for å kunne gjøre dette. Løsninger som skisseres, er å annonsere tilbudet i lokalavisen / sosiale medier, ha en informasjonsstand eller å samarbeide med helsesøster eller rådgiver på de aktuelle skolene, som kan bidra i rekrutteringsarbeidet på vegne av de frivillige. I Gruppelederhåndbok (2019) utarbeidet av N.K.S. nevnes det også en rekke andre mulige rekrutteringskanaler som blant annet åpen jentekveld/kickoff, at man inviterer seg selv til et foreldremøte, at man arrangerer en stand på kjøpesenter / byens torg, trenings-senter, lokal festival, at man arrangerer en quiz med premier på standen. Videre oppmuntres man til å ta kontakt med fritidsklubber og frivillighetssentraler eller å arrangere Sisterhood i samarbeid med barnevernsinstitusjoner, asylmottak eller med N.K.S. sine institusjoner. Som vi skal se i neste kapittel, har flere gruppeledere forsøkt

flere av disse tingene. Problemet er antakelig at alt dette krever en del arbeid av de frivillige, og de vil antakelig fortsette å ha problemer med å få innpass på deres viktigste rekrutteringsarena – skolene – fordi mange av disse er restriktive med hvem de slipper til på skolens område.

Rekruttering har med andre ord vært problematisk helt siden prosjektoppstart, og ifølge våre data er det fremdeles en utfordring for gruppelederne. Den interne evalueringen viste også at flere gruppeledere tok dette personlig og følte at de ikke strakk til. Det opplevdes som demotiverende at de mislyktes i rekrutteringen av deltakere.

Den interne evalueringen viser også til at «arbeidet med å organisere gruppene baserer seg på at offentlig ansatte har drevet gruppene i kommunal regi. Metoden i seg selv har derfor hatt for lite fokus på rollen som frivillig og hvordan det praktiske arbeidet gjennomføres kun basert på frivillig innsats» (N.K.S.s dokumentasjonsnotat).

6 Spørreundersøkelsen

N.K.S. sendte på vegne av Fafo ut en kort elektronisk spørreundersøkelse til alle i N.K.S. som hadde mottatt gruppelederopplæring i Sisterhood-metodikken. Undersøkelsen ble gjennomført i slutten av oktober 2020. Totalt ble undersøkelsen sendt til 79 personer som var registrert som deltakere på gruppelederkurs i Sisterhood. Spørreundersøkelsen ble sendt både til frivillige som i etterkant av opplæringen har startet opp et Sisterhood-tilbud, og til frivillige som av ulike grunner ikke har startet opp et Sisterhood-tilbud. Sistnevnte gruppe svarte kun på et utvalg av spørreundersøkelsens spørsmål.

Vi stilte et innledende spørsmål om vedkommende hadde deltatt i gruppelederopplæring. Det var seks personer som svarte nei på dette spørsmålet. De ble ført ut av undersøkelsen. Totalt var det 31 som svarte på undersøkelsen, hvorav 25 har deltatt på gruppelederkurs. Av disse har 13 startet opp et Sisterhood-tilbud, mens tolv ikke har det. Den lave oppslutningen var forventet. Det kan for eksempel være at en del av e-postadressene ikke lenger er i bruk. I og med at det er seks av dem som har svart på spørreundersøkelsen, som svarer at de ikke har deltatt på gruppelederkurs, må vi anta at listen ikke er helt korrekt, og vi vet derfor ikke hva den korrekte N er. Forklaringer på dette fra sekretariatets side er at det kan være personer som har meldt seg på kurset, men ikke dukket opp, eventuelt at det er påmeldte som har falt fra etter kursets første dag. Det kan også være at frivillige ikke ønsker å bruke sin fritid på en undersøkelse som dette, at ikke alle besitter så god digital kompetanse, eller at de er lite aktive på e-post. Videre kan det hende at de som ikke har startet opp en forening, anså undersøkelsen som lite relevant for dem, til tross for at de ble oppmuntret til å svare. Det kan også være at noen har deltatt bare for å få innsikt i hva Sisterhood går ut på, uten at det har vært et uttalt mål om å starte en Sisterhood gruppe i etterkant. Eksempler på slike deltakere kan være fylkes- eller lokalforeningsledere. Vi vet også at e-post som sendes ut med en lenke, i noen tilfeller havner i spam-filteret hos mottaker. Mer generelt er det dessuten mange som opplever en viss tretthet knyttet til å svare på spørreundersøkelser.

At det er relativt få svar fra dem som har startet et Sisterhood-tilbud, kan ha lignende årsaker som nevnt ovenfor, men det kan også skyldes at det er et fåtall foreninger totalt i N.K.S. som har startet opp Sisterhood-grupper. Det er elleve foreninger som har fått oppstartsmidler, men tre av disse har valgt å utsette oppstarten på grunn av korona. Det er to foreninger som har valgt å ikke videreføre Sisterhood etter å ha fullført en periode. Det er også flere frivillige som har vært rekruttert via Frivillig.no. Det er enkelte lokalforeninger som ikke har lyktes med å opprettholde kontakten med disse etter at de har avsluttet kurset i Sisterhood. Dette kan skyldes ulike forhold. Vi vet heller ikke om det er gruppeledere fra samme forening som har svart på undersøkelsen, eller om de representerer ulike foreninger.

Vi understreker at tallmaterialet er lite, og at funnene derfor må tolkes med forsiktighet. Tallmaterialets størrelse gjør også at vi velger å bruke faktisk antall fremfor prosent når vi presenterer og tolker funnene. Det er kun kjørt frekvensanalyser på det innsamlede datamaterialet. I det følgende vil vi presentere funnene fra undersøkelsen.

6.1 Funn og analyser fra spørreundersøkelsen

På spørsmål om respondentene har startet opp et Sisterhood-tilbud i den lokale N.K.S.-foreningen, svarer 13 av 25 bekreftende på dette, mens tolv svarer at de ikke har startet opp et tilbud. Vi velger å presentere svarene fra dem som har startet opp et Sisterhood-tilbud, og dem som ikke har det, i to ulike bolker. Vi begynner med å presentere funnene fra dem som har startet opp et tilbud.

6.2 Gruppeledere som har startet opp et tilbud

Her presenterer vi litt bakgrunnsinformasjon fra dem som har svart på undersøkelsen. På spørsmålet om respondentene har gjennomført kurs i Sisterhood for gruppeledere, er det 25 som svarer bekreftende på dette. Flesteparten av disse (21) oppgir at deres lokalforening er lokalisert i en større by (20 000 eller flere innbyggere), og like mange oppgir at de er medlem i N.K.S. Det betyr at det er fire respondenter som ikke er medlem i N.K.S. på undersøkelsestidspunktet.

Det er flest gruppeledere i alderen 50+ (14), mens aldersfordelingen for de resterende viser god spredning (se tabell 6.1). Vi ser at det er de eldre aldersgruppene som dominerer, og at man i mindre grad har lyktes med å få yngre frivillige til å starte en Sisterhood-gruppe.

Tabell 6.1 Aldersgruppen gruppelederne tilhører, antall

Aldersgruppe	Antall
20–29 år	4
30–39 år	2
40–49 år	5
50–59 år	7
60 år eller eldre	7

De ulike foreningene har startet opp på forskjellige tidspunkt, og flest, fem, startet i 2019, tre i 2018 og to i 2020. I tillegg svarer én at de startet opp i 2012, mens to er usikre på når foreningen startet opp tilbudet. Det er ingen som svarer at deres forening har lagt ned Sisterhood-tilbudet, mens én av respondentene oppgir at hun ikke er sikker på dette. Hovedvekten av deltakerne i målgruppen oppgis å være i alderen 12–15 år hos alle som har startet opp et Sisterhood-tilbud.

Rekruttering og informasjon

Det er ulike måter respondentene oppgir at de ble rekruttert til Sisterhood på. Det er seks stykker som ble forespurt av lederen i lokalforeningen, syv ble forespurt av et N.K.S.-medlem, tre ble forespurt av en venn/bekjent, fem leste om Sisterhood på sosiale medier/internett og meldte deretter sin interesse, og tre leste om Sisterhood i en flyer/brosjyre/plakat eller i avisen og meldte deretter sin interesse. Under dette spørsmålet var det mulig å føye til andre måter å rekruttere på, og her fremkom det at to ble rekruttert via en annonse på Frivillig.no, mens én oppgir å være fast ansatt. Vi ser av svarene at det er dobbelt så mange (16 personer) som har blitt forespurt av andre om å delta, som det er som selv har vært aktivt oppsøkende (åtte personer).

Opplevelsen av Sisterhood

Vi fremsatte en rekke påstander om gruppeledernes opplevelse av Sisterhood både knyttet til opplæring, samarbeid/støtte – forstått som personlig støtte og støttemateriell, ressursbruk i form av tid og økonomi og medlemskap. Støtten kan komme fra N.K.S.-sekretariatet, fra lokalforeningen, fra andre gruppeledere og/eller fra andre eksterne personer. I det følgende presenterer vi funnene.

Opplæring

På påstanden om at gruppelederne er fornøyde med gruppelederopplæringen de fikk, svarer alle 13 som har startet opp et tilbud, at de enten er helt enige eller ganske enige i dette, like mange svarer dette på påstanden om at metodeboken i Sisterhood-metodikken gir den informasjonen de trenger for å utføre gruppelederjobben på en god måte. Samtidig svarer alle 13 at de er helt enige eller ganske enige i påstanden om at de opplever å beherske Sisterhood-metodikken. Det ser således ut til at opplæringen treffer godt med tanke på arbeidet de frivillige skal utføre i Sisterhood-sammenheng.

Samarbeid og støtte

Respondentene ble bedt om å ta stilling til en rekke påstander om samarbeid og opplevelse av støtte i sitt arbeid som gruppeleder i Sisterhood. Dette knyttes til flere nivåer/aktører: N.K.S.-sekretariatet (sentralt nivå), lokalt foreningsnivå og på gruppenivå mellom gruppelederne i Sisterhood. I tillegg kommer samarbeidet med andre eksterne frivillige, private og/eller offentlige aktører. Støtte kan forstås på mange måter, men i denne undersøkelsen gjelder det flere forhold, som om man har noen å kontakte hvis man har spørsmål om smått og stort / trenger faglig hjelp i utfordrende saker, det handler om tilgang til relevant skriftlig materiell samt mulighetene for erfaringsutveksling.

På påstanden om at gruppeleder kontakter N.K.S.-sekretariatet hvis det er noe de lurer på vedrørende Sisterhood, svarer 10 av 13 at de er helt enige eller ganske enige i dette. Spørsmålet handler ikke om hvorvidt man har mulighet til å kontakte sekretariatet ved prosjektleder, men om man *faktisk* gjør det. Det er tre som svarer at de enten er ganske uenige, helt uenige eller ikke sikre på påstanden, hvilket er å forstå som at de ikke kontakter sekretariatet hvis det er noe de lurer på. Det kan være at disse heller kontakter Sisterhood Norge, men det har vi ikke informasjon om. Videre svarer 12 av 13 at de opplever å få den støtten/hjelpen de trenger fra sekretariatet/prosjektleder i N.K.S. Én svarer «verken enig eller uenig». Det at det er flere som svarer at de får den hjelpen de trenger fra sekretariatet, enn det er som svarer at de faktisk bruker sekretariatet hvis de lurer på noe, må kunne tolkes dithen at de vet at sekretariatet og/eller prosjektleder er tilgjengelig for dem, men at de likevel ikke har valgt å bruke dem.

Det er 10 av 13 som bekrefter at de brukte Gruppelederhåndbok (2019), utarbeidet av N.K.S.-sekretariatet, under oppstarten av Sisterhood.

Det er 12 av 13 respondenter som svarer at de opplever at Sisterhood er godt forankret i den lokale foreningen. På påstanden om at de opplever å få støtte fra sin lokale forening i arbeidet som gruppeleder, svarer ti at de enten er helt enige eller ganske enige, mens tre svarer at de er verken enige eller uenige. Videre svarer 12 av 13 at de er helt enige eller ganske enige i påstanden om at de har noen å kontakte hvis de opplever utfordringer i Sisterhood-gruppen, og som de er usikre på hvordan de skal håndtere. Én svarer «ganske uenig» på påstanden. Basert på funn fra intervjuene kan dette handle om at noen foreninger har opprettet ressursgrupper bestående av personer med ulike og relevante fagbakgrunner i forbindelse med Sisterhood, og

som de kan kontakte ved behov. Det kan også knytte seg til den enkelte frivilliges nettverk og deres tilgang til helsesøster eller andre tjenester.

Når det gjelder samarbeidet med andre gruppeledere man driver Sisterhood sammen med, er det 11 av 13 som svarer at de er helt enige eller ganske enige i påstanden om at man opplever å ha et godt samarbeid, mens to svarer «verken enig eller uenig» og «ganske uenig». Samtidig svarer et flertall at de ønsker mer erfaringsutveksling mellom gruppeledere fra ulike sanitetsforeninger. Det er ti stykker som svarer «helt enig» eller «ganske enig» på dette, mens tre svarer «verken er enig eller uenig» eller «ikke sikker».

Vi satte opp noen svaralternativer om hvem man samarbeider med i Sisterhood. Flere svar var mulig. Spørsmålet var: «Hvem av følgende samarbeider dere med i forbindelse med Sisterhood»? Svarene fordelte seg på følgende måte:

Tabell 6.2 Aktører gruppeledere samarbeider med, og svarfordeling

Samarbeidende aktører	Antall
Sekretariatet i N.K.S.	8
Helsesykepleier	8
Skole (rektor/kontaktlærer/sosiallærer o.l.)	6
Andre frivillige organisasjoner	4
Sisterhood Norge, Bydel Frogner	4
Politiet	3
Private foredragsholdere	2
Lokale bedrifter	2
Fritidsklubber	1
Barnevernet	0
Utekontakt/miljøarbeider	0
NAV	0

Det var også mulig selv å skrive inn andre samarbeidspartnere, men det har ingen gjort. Som vi ser av tabellen, er det særlig utbredt med samarbeid med sekretariatet i N.K.S., helsesykepleier og skolene, mens ingen oppgir samarbeid med utekontakt/miljøarbeider, barnevernet eller NAV. Det at ingen oppgir et samarbeid med de tre sistnevnte aktørene, kan tyde på at Sisterhood i N.K.S. ikke retter seg mot dem som kan ha de største utfordringene. Dette samsvarer med informasjonen fra intervjuene, hvor det nettopp fremkommer at Sisterhood i Sanitetsforeningen ikke er spesielt rettet mot denne gruppen, blant annet fordi det ikke skal bli for overveldende og utfordrende for frivillige å engasjere seg i.

Ressursbruk

Ressurser kan omhandle mange forskjellige forhold. I denne undersøkelsen knytter vi ressursbruk til økonomi, tidsbruk og til fysiske lokaliteter.

Det er få som svarer «helt enig» eller «enig» på påstanden om at Sisterhood er økonomisk ressurskrevende å drive. Det er kun 3 av 13 som svarer «helt enig» eller «ganske enig» på denne påstanden. Videre er det 3 av 13 som svarer «helt enig» på påstanden om at det er krevende å søke om midler til å drive Sisterhood, mens seks svarer at de verken er enige eller uenige. To svarer «ganske uenig» eller «helt uenig»,

mens to svarer «ikke sikker» . De ulike svarene på dette spørsmålet kan handle om at de ulike foreningene har organisert dette arbeidet på ulike måter. Vi vet at det i hvert fall er én forening som har en fast ansatt som gjør denne jobben for de frivillige. Det kan også være slik at noen ikke har måttet søke om midler, fordi de er i oppstartsfasen av Sisterhood og dermed ikke har rukket å bruke opp oppstartsmidlene sine ennå. Noen kan også besitte kunnskap som gjør at dette arbeidet oppleves som lite krevende, mens andre kan slite med manglende kompetanse og erfaring med søknadsarbeid.

På påstanden om at Sisterhood krever mye av ens tid, svarer 2 av 13 at de er helt enige i dette, mens tre svarer at de er ganske enige i dette. Videre svarer åtte at de verken er enige eller uenige, eller at de er ganske uenige. Vi vet at Sisterhood har et relativt tidkrevende opplegg med tanke på at det er frivillige som skal drifte det. Hvis man gjennomfører Sisterhood slik det opprinnelig er ment, beslaglegger det mye tid over en lengre periode hos de frivillige da det krever åtte timer frivillig arbeid i måneden i ett skoleår i tillegg til for- og etterarbeid. I intervjuene antyder en forening at de bruker fire timer per uke på Sisterhood. Vi vet også at flere foreninger arrangerer overnattingsturer og andre aktiviteter som tar mer enn to timer av en kveld. I våre intervjuer fremkom det at til tross for at det kan sies å være et tidkrevende tilbud, så vektlegges dette i liten grad av informantene. Vi mente på grunnlag av disse faktorene at gruppelederne vil kunne falle inn under betegnelsen «ildsjeler», det vil si frivillige som bruker minimum ti timer i måneden til frivillig arbeid. Intervjuene viser for øvrig at det er noen foreninger som har delt arbeidet mer mellom flere gruppeledere for å redusere tidsbruken. Ulik organisering av Sisterhood kan dermed påvirke hva gruppelederne svarer på påstandene om opplevelsen av tidsbruk i undersøkelsen. Som vi så i kapittel 2 om frivillige organisasjoner, finner Arnesen og Sivesind (2020) at opplevd nytteverdi ved frivillig arbeid flater ut ved én-to timer frivillig arbeid i uken, og at mer arbeid enn dette begynner å oppleves som en kostnad for de frivillige. Det at 8 av 13 gruppeledere mener at Sisterhood ikke krever mye av deres tid, kan handle om at vi har med svært engasjerte frivillige å gjøre. Dette engasjementet kan man tenke seg er knyttet spesifikt til Sisterhood / målgruppen for Sisterhood. Det gir særlig mening hvis vi ser på funnene fra intervjuene med gruppelederne der flere har oppgitt at det er Sisterhood – med unge jenter i fokus – som har fått dem engasjert. Det at flere oppgir at det ikke oppleves som tidkrevende, kan også handle om at gruppelederne i Sisterhood er personer som generelt sett ikke opplever tidsklemma mellom arbeid og ansvaret for små barn. Det at 14 av 19 respondenter er i aldergruppen 50+, tyder på at dette er frivillige som er over småbarnsfasen i livet. Den frivillige innsatsen i noen av foreningenes Sisterhood-tilbud – i form av timer – er på høyde med det forskningen viser utgjør grunnfjellet av de frivillige. Det kan også være et tegn på at den opplevde gevinsten av arbeidet overskrider kostnaden i form av tidsbruk.

Når det gjelder påstanden om at det er krevende å være gruppeleder, spriker svarene i alle retninger. Av 13 respondenter er det like mange (3) som svarer på alle de mulige svarene på skalaen fra «helt enig» til «helt uenig», og kun én svarer «ikke sikker». Hva som ligger i «krevende», kan tolkes ulikt av respondentene. På bakgrunn av funn fra intervjuene ser vi at gruppelederne mener at Sisterhood-opplegget kan oppleves som emosjonelt krevende av noen, men det fremkommer samtidig ikke at de selv finner det særlig krevende.

I all hovedsak ser det ut til at lokalitetene der Sisterhood-kveldene foregår, er egnet for formålet da alle 13 svarer «helt enig» eller «ganske enig» på påstanden om at de har et egnet lokale å drive Sisterhood i.

Sisterhood som basisaktivitet og medlemskap

Sisterhood er et tilbud som fremstår som relevant for unge jenter, og det passer godt inn i N.K.S.s profil som en kvinneorganisasjon som er opptatt av kvinner i alle aldres fysiske og mentale helse.

I undersøkelsen fremsatte vi en påstand om at man tror Sisterhood på sikt vil kunne bidra til å øke antallet yngre voksne medlemmer i N.K.S. Det er 11 av de 13 respondentene som svarer at de er helt enige eller ganske enige i dette, mens to svarer at de verken er enige eller uenige. På påstanden om at arbeidet med Sisterhood motiverer til annet frivillig arbeid i N.K.S., svarer 9 av 13 at de er helt enige eller ganske enige i denne påstanden, mens fire svarer at de er verken enige eller uenige, eller at de er helt uenige. Det kan man tolke slik at Sisterhood har truffet godt interessemessig hos mange av gruppelederne, og at dette har vekket interessen for å dedikere mer tid til frivillig arbeid så fremt det treffer deres interesser. Det at Sisterhood ser ut til å ha truffet manges interesser, kan også ses i lys av at det er flere som mener det er viktig å utvikle andre aktiviteter enn Sisterhood for denne spesifikke målgruppen – det vil si unge jenter. Det er 9 av 13 som svarer «helt enig» eller «ganske enig» på den påstanden, mens fire svarer «verken enig eller uenig» eller «helt uenig». Satsingen på Sisterhood, og kanskje særlig målgruppen unge jenter, kan ut fra svarene å dømme ha vært en god strategi for N.K.S. Det understrekes ytterligere av at alle 13 respondenter som har startet opp et Sisterhood-tilbud, svarer at de er helt enige eller ganske enige i påstanden om at Sisterhood bør videreføres som en basisaktivitet hos N.K.S.

Informasjon og rekruttering av deltakere i målgruppen

Spørreundersøkelsen inneholdt flere påstander om rekruttering til og informasjon om Sisterhood. På påstanden om at man opplever at det har vært enkelt å rekruttere jenter til Sisterhood, er det 4 av 13 som svarer «helt enig» eller «ganske enig» på påstanden, mens åtte svarer «helt uenig». Kun én har svart «verken enig eller uenig». Funnene fra intervjuene, men også erfaringsseminaret for gruppeledere, viste at de fleste opplevde rekruttering som vanskelig, noe svarene i spørreundersøkelsen støtter. En av respondentene påpeker i en åpen svarkategori i spørreundersøkelsen at de hadde hatt utfordringer med å informere målgruppen på grunn av koronasituasjonen, og vedkommende viste til at de hadde ønsket draghjelp fra sekretariatets side på grunn av dette, eksempelvis gjennom en nasjonal TV-reklame for tilbudet. Samtidig ser det ut til at noen ikke har opplevd dette som en utfordring. Hva de konkret har gjort for å rekruttere, har vi ikke informasjon om. Videre er det 7 av 13 respondenter som har svart «helt enig» eller «ganske enig» på påstanden om at de hadde ønsket seg mer hjelp til å rekruttere jenter til Sisterhood, mens de resterende svarer «verken enig eller uenig», «helt uenig» eller «ikke sikker».

Respondentene fikk en rekke påstander om hvordan de har informert målgruppen om Sisterhood. Flere svar var mulig. Svarene fordelte seg på følgende måte (tabell 6.3):

Tabell 6.3 Rekrutteringsmetode målgruppe, antall

Rekrutteringsmetode	Antall
Muntlig informasjon på skoler/helsestasjoner	10
Skriftlig informasjon på skoler	9
Sosiale medier	9
Innlegg/reklame i lokalavis / andre lokale medier	7
Brosjyrer/flyers/plakater	7
Offentlig ansatte har informert målgruppen om Sisterhood på vegne av oss	7
Stands på sentrale steder i byen	2
Åpen kickoff for målgruppen	2
Muntlig informasjon på fritidsklubber	1
Skriftlig informasjon på fritidsklubber	1

Svarfordelingen viser at gruppelederne har benyttet mange ulike metoder for å rekruttere mulige deltakere, noe som er i tråd med veiledningsmaterialet de har mottatt. Intervjuene viste at flere gruppeledere synes det var krevende å få tilgang på skoler for å gi informasjon om Sisterhood, men tallene her viser at det er en del som har rekruttert på denne måten. Vi vet for øvrig ikke om det er gruppeledere fra samme forening som har svart, og som dermed drar opp antallet. Samtidig viser svarene at de minst brukte rekrutteringsmetodene er muntlig og skriftlig informasjon på fritidsklubber, stands på sentrale steder i byen og åpen kickoff for målgruppen.

Det var også mulig å legge inn egen informasjon om rekrutteringsmetode i en åpen svarkategori. Der fremkom det at noen har laget en video om tilbudet som skal sendes til aktuelle skoler.

Om deltakerne i Sisterhood

Målgruppen for N.K.S. sitt Sisterhood-prosjekt er jenter i alderen 12–22 år, og målet er at 150 jenter skal delta i en Sisterhood-gruppe i løpet av prosjektperioden (f.o.m. 2018 t.o.m. 2020). Svarene fra spørreundersøkelsen viser at hovedvekten av deltakerne er i alderen 12–15 år. Når det gjelder cirka antall deltakere på fast basis, oppgis det samlet sett å være omtrent 77 deltakere som har deltatt i Sisterhood. Én svarer at antall deltakere har variert, og har ikke skrevet et estimert antall. I og med at det er noe utskiftning av gruppeledere, er det ikke gitt at alle har kunnet svare for hele perioden de har hatt et Sisterhood-tilbud, så dette tallet må tas med et stort forbehold.

Vi har ikke spurt målgruppen om hvordan de vurderer sin deltakelse i Sisterhood, og vi kan dermed ikke si noe sikkert om måloppnåelsen i lys av prosjektmålene som er satt for de deltakende jentene. Kort oppsummert er de følgende: 80 prosent av jentene skal

- oppleve at de har blitt sikrere på seg selv og mer bevisst sine positive kvaliteter
- oppleve at de har fått styrket sitt sosiale nettverk
- oppleve at deltakelse i jentegruppen har gitt dem større mestringfølelse og mindre opplevd stress
- oppleve at de er blitt bedre i stand til å sette egne grenser med tanke på egen kropp, seksualitet og rus

Basert på disse målene fikk gruppelederne en rekke påstander i spørreundersøkelsen de måtte ta stilling til. Alle de 13 respondentene som er tilknyttet en forening som

har startet Sisterhood, svarer at de er helt enige eller ganske enige i påstanden om at deres inntrykk er at deltakerne i all hovedsak er fornøyde med tilbudet.

På påstanden om at deres inntrykk er at Sisterhood bidrar til at deltakerne får flere venner / større nettverk, så svarer elleve at de enten er helt enige eller ganske enige i denne påstanden, mens to verken er enige eller uenige.

På påstanden om at deres inntrykk er at deltakerne utvikler større trygghet og personlig utvikling i løpet av sin deltakelse i Sisterhood, svarer alle med unntak av én at de enten er helt enige eller ganske enige i dette.

N.K.S. har valgt å gjøre tilbudet tilgjengelig for *alle* jenter, uavhengig av sosioøkonomisk status. På påstanden om at gruppeledernes inntrykk er at det er deltakere fra alle sosioøkonomiske bakgrunner som deltar i Sisterhood, så er det 9 av 13 som svarer at de er helt enige eller ganske enige i det, mens fire er ganske uenige eller verken enige eller uenige. På den mer direkte påstanden om at deres inntrykk er at de når deltakere som tilhører familier med svak økonomi, svarer fire at de er helt enige i den påstanden, mens seks svarer at de er helt uenige eller ganske uenige i denne påstanden. To stiller seg nøytrale til påstanden og svarer at de verken er enige eller uenige, mens én ikke er sikker. Dette samsvarer med informasjonen fra intervjuene med gruppelederne (og sekretariatet), hvor alle oppgir at de promoterer Sisterhood som et tilbud for alle jenter.

På påstanden om at deres inntrykk er at deltakerne har Sisterhood som eneste aktivitet på fritiden, svarer 5 av 13 at de er helt enige i dette, mens seks svarer at de er ganske uenige eller helt uenige. Videre svarer to at de verken er enige eller uenige. Dette samsvarer også godt med intervjuene der noen forteller at de vet at noen har Sisterhood som eneste fritidsaktivitet, mens andre forteller om jenter som har Sisterhood som én av flere fritidsaktiviteter. Antakelig kan dette indirekte si noe om jentenes bakgrunn, da barn fra familier med god økonomi ofte deltar i flere fritidsaktiviteter enn barn fra familier med dårligere økonomi (ref. kapittel 2).

Hva fungerer bra / mindre bra?

I spørreundersøkelsen var det en åpen svarkategori der respondentene selv kunne skrive noen ord om hva de mener fungerer bra / mindre bra med Sisterhood. Syv av respondentene benyttet denne anledningen. Eksempler på kommentarer som ble gitt:

«Det fungerer bra med temaene, annenhver uke tema og aktivitet. Når det foregår over tid så blir vi godt kjent og jentene trygge. Det er slitsomt å søke om penger til prosjektet.»

«Det krever mye, men det gir mer tilbake. Jeg er heldig som får være sammen med disse jentene.»

«Rekruttering er vanskelig. Spesielt med tanke på koronasituasjonen. Kanskje det kunne vært en rekrutteringskampanje på TV?»

6.3 Gruppeledere som *ikke* har startet opp et Sisterhood-tilbud

Vi var interesserte i å finne ut hvorfor frivillige som hadde deltatt på gruppelederkurset, ikke hadde startet opp en Sisterhood-gruppe i etterkant. På spørsmålet om gruppelederne har startet opp et Sisterhood-tilbud i den lokale N.K.S.-foreningen, svarer

12 av 25 respondenter nei. De tolv som ikke har startet opp et tilbud, måtte deretter svare på en rekke påstander om hvorfor de ikke har startet opp et tilbud.

På påstanden om at foreningen har planlagt oppstart av et Sisterhood-tilbud, men ikke kommet i gang ennå, er det syv av tolv som svarer at de er helt enige eller ganske enige. Det var mulig å skrive inn andre svar i en åpen svarkategori. Der fremkom det blant annet at én hadde fått ny jobb og dermed ikke fikk tid til å starte opp, en annen viser til at korona har påvirket planene for oppstart, og en tredje opplever å ha blitt møtt på en negativ måte og derfor har endt med å trekke seg.

På påstanden om at det ikke var mange nok gruppeledere til å starte opp Sisterhood, svarte fire «helt enig» eller «ganske enig» på dette, to svarte «verken enig eller uenig» og tre svarte «ganske uenig» eller «helt uenig». Videre var det fire som svarte «helt enig» eller «ganske enig» på påstanden om at Sisterhood ville ta for mye tid, mens like mange svarte «uenig» eller «helt uenig» på dette. Tre svarte «verken enig eller uenig». Disse funnene viser antakeligvis at for noen frivillige har deltakelse på gruppelederkurset gitt en god innføring i hva som kreves som gruppeleder i Sisterhood, og at dette har fått noen til å trekke seg etter kursdeltakelse. Slik sett kan man se gruppelederkurset som en form for ilddåp, der de som faktisk starter opp kurs, har relativt god innsikt i hva som kreves.

Det er kun to av tolv som svarer «helt enig» på påstanden om at de opplevde liten grad av forankring/støtte i lokalforeningen, fire svarer «verken enig eller uenig», mens like mange svarer «ganske uenig» eller «helt uenig». To svarer «ikke sikker». Disse svarene antyder at det i flere foreninger ikke nødvendigvis er manglende støtte til eller motstand mot å sette i gang Sisterhood-grupper.

På påstanden om at det var vanskelig å rekruttere deltakere i målgruppen, svarer to «helt enig» eller «ganske enig», mens tre svarer «helt uenig». Tre svarer «verken enig eller uenig», mens fire svarer «ikke sikker». Svarene kan tyde på at det er noen som har forsøkt å starte opp, men ikke har lyktes med å rekruttere nok deltakere, mens andre ikke har gjort noe forsøk på å starte opp en Sisterhood-gruppe.

Den siste påstanden gjaldt lokalene de har til rådighet. Det er to som svarer at de er helt enige i påstanden om at de ikke har egnede lokaler, mens fire er verken enige eller uenige. Det er fire som er helt uenige i denne påstanden, mens én ikke er sikker. Disse svarene antyder at det ikke er store utfordringer knyttet til lokaliteter.

7 Oppsummering og anbefalinger

Evalueringens overordnede problemstillinger har vært følgende:

- Hvordan fungerer Sisterhood som ledd i N.K.S.s overordnede strategi om å øke medlemstallet på sikt?
- Hvordan fungerer Sisterhood som arbeidsmåte for frivillige gruppeledere i N.K.S.?
- Hvordan informeres og rekrutteres gruppeledere og deltakere, og hvilke erfaringer har gruppeledere med Sisterhood?

Formålet med evalueringen har vært å undersøke om i) Sisterhoods mål og hensikt er nådd, samt hvordan det er nådd, ii) om ressursbruken står i stil med oppnådde resultater, og iii) om det eventuelt er behov for forbedringer/endringer.

For å kunne besvare de overordnede problemstillingene i prosjektet har vi benyttet intervjuer, en spørreundersøkelse, gått igjennom dokumenter utarbeidet av sekretariatet i N.K.S. samt deltatt på et digitalt erfaringsutvekslingsmøte mellom gruppeledere som har startet et Sisterhood-tilbud. Vi har hatt en kvalitativ og deskriptiv (beskrivende) tilnærming til problemstillingene. Dette er fordi vi har ønsket å få en grundig beskrivelse av Sisterhood som en mulig rekrutteringsstrategi for N.K.S. og Sisterhood som en attraktiv basisaktivitet for frivillige. Vi har sett nærmere på disse områdene: rekruttering og forankring, finansiering, opplæring, oppstart og drift av Sisterhood, samarbeid og vurderinger av måloppnåelse.

7.1 Sisterhood og økte medlemstall?

Et viktig punkt i denne evalueringen var å få kunnskap om hvorvidt Sisterhood fungerer som et ledd i N.K.S.s overordnede strategi for å øke medlemstallet på sikt. Både intervjuene og dataene fra spørreundersøkelsen tyder på at gruppelederne mener satsingen *kan* ha en effekt, men hvor stor effekten potensielt vil kunne være, er usikker. Vi må understreke at vi snakker om små tall, og at det ikke er statistisk grunnlag for å trekke en entydig konklusjon rundt dette. Foreningen bør derfor bruke funnene som inspirasjon til dypere analyser av hva som kan være gode retningsvalg for å øke relevansen og interessen for Sanitetskvinnene og med det øke medlemstallene.

Selv om flere av gruppelederne som ble intervjuet, allerede var medlemmer i N.K.S., så opplyser flere om at de med Sisterhood ble *aktive* frivillige, og at dette skyldes målgruppen Sisterhood er rettet mot, og temaene Sisterhood tar opp. Det å gå fra ingen eller liten frivillig innsats til svært høy frivillig innsats i Sisterhood kan tyde på at N.K.S. har lyktes med å finne en aktivitet som appellerer til en del frivillige. Selv om ingen kan spå fremtiden, tror både de intervjuede og respondentene i spørreundersøkelsen at Sisterhood på sikt kan bidra til å øke antallet yngre voksne medlemmer i N.K.S. Avhengig av hvor mange foreninger som starter et Sisterhood-tilbud, så vil trolig omfanget av nye frivillige medlemmer totalt sett være begrenset. Alternativet kan være å starte andre tilbud rettet mot målgruppen, men som er mindre krevende for frivillige. Gruppelederne opplever at jentene uttrykker stor begeistring for tilbudet, og de positive erfaringene de får gjennom Sisterhood og N.K.S., vil de bringe med seg inn i voksenlivet, noe som *kan* bidra til et ønske senere i livet om å

støtte organisasjonen gjennom et medlemskap og/eller i rollen som frivillig. Men det er selvfølgelig knyttet stor usikkerhet til dette. Deltakelse i Sisterhood er satt til ett år. Det betyr at jentene i utgangspunktet vil ha et kortvarig forhold til Sanitetskvinnene. Hvis foreningen ikke har andre relevante tilbud som kan bidra til å holde på målgruppen, kan man tenke seg at det er liten sannsynlighet for at deltakerne dukker opp som medlemmer når de blir eldre. For å holde på interessen hos målgruppen vil det antakelig være en idé å starte andre relevante tilbud med lenger varighet enn ett skoleår. I spørreundersøkelsen svarer 9 av 13 gruppeledere at de er enige i påstanden om at N.K.S. bør vurdere å utvikle andre aktiviteter for målgruppen. Svarene kan være preget av at det er respondenter som allerede er interesserte i å jobbe frivillig med denne gruppen, men det kan gi foreningen noen indikasjoner på at de er på rett spor når det gjelder aktiviteter for unge jenter/kvinner. Spørsmål om hva slags type tilbud som er relevant for jenter, kan gruppelederne blant annet spørre deltakere i Sisterhood om. Videre svarer 9 av 13 gruppeledere at arbeidet med Sisterhood motiverer dem til annet frivillig arbeid i N.K.S.

Det ser ut til at den største utfordringen er å få lokalforeningene til å starte opp Sisterhood-grupper. Det er tross alt en del frivillige som deltar i Sisterhood-opplæringen. Samtidig opplever flere av gruppelederne som har startet Sisterhood-grupper, at tilbudet ikke bare treffer deres egen interesse for å jobbe med målgruppen, men at det også setter viktige samfunnsspørsmål knyttet til unge jenters mentale helse og det massive kroppspresset de utsettes for, på agendaen. Hvis det er ønskelig at Sanitetskvinnene skal satse på Sisterhood, bør muligens N.K.S.-sekretariatet bruke mer ressurser på å motivere flere lokalforeninger til å starte opp. Det kan også styrke rekrutteringen å bruke noen av ildsjelene som allerede har startet grupper, til å reklamere og informere om tilbudet. De vil kunne svare godt på spørsmål om deres erfaringer som måtte bli stilt.

7.2 Sisterhood som arbeidsmåte

Tidsbruk

Dataene våre viser at til tross for at Sisterhood er en aktivitet som tar mye tid – to timer i teorien, men for noen inntil fire timer per uke i et helt skoleår – så ser dette ut til å spille en relativt liten rolle for flere av gruppelederne. Det kan være et uttrykk for at satsingen, og de som velger å gi sin frivillige arbeidskraft til dette, er såkalte ildsjeler som brenner for målgruppen og innholdet i Sisterhood. Det kan på den annen side bety at det vil kunne være krevende å nå andre frivillige som ikke har anledning til å bruke så mye tid på Sisterhood. Markedsføringen av en så omfattende aktivitet som Sisterhood må være tydelig når det gjelder omfang, «bindingstid» og innhold, men uten at man samtidig skremmer vekk potensielle foreninger og gruppeledere. En strategi vil kunne være å tilby ildsjelene mer støtte og hjelp. I denne studien har vi eksempelvis sett at mer støtte til rekruttering av målgruppen er ønskelig. Noen ønsker også mer støtte til søknadsskriving. N.K.S. kan være tydeligere på hvilke oppgaver andre lokale frivillige kan bidra med, som innkjøp av mat og annet utstyr som benyttes. Å innlede en dialog med gruppelederne om hvilken konkret hjelp og støtte de trenger, vil være et bra sted å begynne.

Sisterhood er omfattet av en del rammevilkår og forutsetninger som N.K.S. ikke uten videre kan endre. En mulighet er å gå i dialog med Bydel Frogner om en mulig tilpasning av konseptet slik at det bedre vil passe for frivillige organisasjoner. I denne studien har vi sett at det foregår noen lokale tilpasninger i noen foreninger. Det er

gitt eksempler på at arbeidet deles på flere gruppeledere, men ikke for mange, og at varigheten av Sisterhood forkortes. Én forening opplevde at et noe kortere tilbud også var et ønske fra flere av de deltagende jentene. Fordelingen av temakvelder og aktivitetskvelder ser ut til å fungere på en bra måte.

En ulempe med Sisterhood i dag er at Sanitetsforeningen ikke står fritt til å bruke konseptet eller promotere Sisterhood slik de måtte ønske. Det gis blant annet eksempel på at logobruk kan skape konflikter mellom Bydel Frogner og enkeltforeninger, og det kan fremstå som uklart for utenforstående om det er Sisterhood Norge eller Sanitetskvinnene som står for aktiviteten. Dette kan være utfordrende for foreningen å håndtere, all den tid Sisterhood er ment som et tiltak for å øke rekrutteringen til foreningen. Så vidt vi vet, har bydelen utviklet en manual for bruk av Sisterhood-logoen. Hvis Sanitetsforeningen mener denne ikke treffer godt nok, bør man enten gå i dialog for å forsøke å endre noe på reglene for logobruk, eller foreningen må forholde seg til gjeldende regler og forsøke å gjøre det beste ut av det.

Opplæring, støtte og bistand

Gruppelederne mottar opplæring fra Sisterhood Norge, Bydel Frogner, og mottar en metodebok etter endt kursing. Våre informanter viser til at de er godt fornøyde med denne opplæringen. Det er også tatt høyde for at gruppelederne kan trenge råd og støtte i det videre arbeidet, og prosjektleder i N.K.S. har dette ansvaret. Til tross for at gruppelederne har tilbud om bistand fra prosjektleder er det varierende i hvilken grad de benytter seg av dette. Dette er til tross for at denne støtten kunne vært avlastende for de frivillige.

Flere gruppeledere, men ikke alle, ønsker seg flere erfaringsutvekslingsseminarer. Slike samlinger gir læring, støtte, refleksjoner og praktiske tips og løsninger for gruppelederne. Erfaringsutveksling kan også bidra til at gruppelederne sparer tid, fordi hver enkelt gruppeleder slipper å tenke ut mulige løsninger som andre allerede har funnet løsninger på. Før korona var slike erfaringsamlinger fysiske møter på en gitt geografisk lokasjon. Med mer digital erfaring blant frivillige kan slike samlinger også foregå digitalt, eventuelt en blanding mellom fysiske og digitale møter. Digitale erfaringsamlinger åpner opp for at alle gruppeledere, uavhengig av bosted, vil ha større muligheter til å delta uten at de må bruke uforholdsmessig mye tid på det.

Det bør antakelig arrangeres et par erfaringsamlinger i løpet av en Sisterhood-periode, men med muligheter for færre/flere alt ettersom hva gruppelederne etter spør. Sekretariatet kan også oppfordre til mer kontakt mellom gruppelederne utover disse samlingene. For dem som er på sosiale medier, kan det opprettes egne lukkede grupper, hvor det kan stilles spørsmål, deles erfaringer osv. Om de frivillige velger å gjøre det eller ikke, vil være opp til dem. Det vil også være naturlig å tenke seg at etter hvert som lokalforeningene opparbeider seg kompetanse i Sisterhood, bør de kunne bidra til å støtte og rådgi sine egne gruppeledere. En mulig hjelp på veien kan være at N.K.S.-sekretariatet utvikler veiledningsmateriell som kan brukes lokalt. Dette ekstraarbeidet vil kreve mer ressursbruk i sekretariatet.

Støtte og rådgivning kan også organiseres gjennom ressursgrupper som kan opprettes i forbindelse med oppstart av Sisterhood. En ressursgruppe kan bestå av frivillige med ulik og relevant kompetanse (også tidligere gruppeledere). Et par av lokalforeningene oppgir at de opprettet en slik ressursgruppe i forbindelse med prosjektet. En bredt faglig sammensatt ressursgruppe gir tilgang på kompetanse og kan fungere som rådgiver i de tilfeller gruppelederne vil måtte ha behov for dette i enkeltsaker.

Man kan også tenke seg at en slik ressursgruppe vil kunne tilføre Sisterhood legitimitet, kunne bidra som portåpner i rekrutterings- og utvelgingsarbeidet samt kunne bistå i arbeidet med omdømmebygging i Sisterhood. Det å ha en slik ressursgruppe kan muligens også gjøre det lettere å starte opp slike grupper. Da vil gruppelederne ha en forsikring om at dersom de opplever hendelser de ikke har kompetanse til å håndtere, vil de kunne henvende seg til referansegruppen for råd.

7.3 Sisterhood og rekruttering

Sisterhood er en av flere basisaktiviteter og del av foreningens rekrutteringsstrategi. Hvordan man rekrutterer frivillige til dette arbeidet, vil ha betydning for om man lykkes eller ikke. Rekruttering i Sisterhood er todelt. For det første handler det om rekruttering av frivillige gruppeledere, og for det andre handler det om rekruttering av jenter til Sisterhood.

Rekruttering av frivillige

Rekruttering av frivillige kan gjøres på mange ulike nivåer og måter. For å nå bredt ut i befolkningen kan det gjøres gjennom annonser i TV. Store kampanjer krever for øvrig at foreningene har kapasitet til å møte interessen det vil kunne skape. Ettersom Sisterhood fremdeles er en relativt marginal aktivitet i N.K.S., vil det antakelig være en bedre idé å starte rekrutteringsarbeidet i noe mindre skala enn nasjonale reklamekampanjer. Foreningen kan fortsette å informere via Frivillig.no, lokalaviser, sosiale medier, brosjyrer og mer direkte gjennom stands og informasjonsmøter, men kanskje intensivere dette arbeidet. Som vi så i kapitlet om forskning på frivillige organisasjoner, er det å bli spurt en viktig faktor for om en person begynner med frivillig arbeid. Det er mange personer som aldri blir spurt, fordi de verken har familie, venner eller bekjente i sin sosiale krets som bidrar i frivillige organisasjoner. Man kan tenke seg at denne gruppen er en stor og ubrukt mulighet for å rekruttere nye medlemmer og frivillige. Hvis Sisterhood er ment å skulle bidra til å øke kjennskapen til N.K.S. og å gjøre foreningen mer attraktiv for yngre frivillige, har hvem som blir spurt om å delta frivillig i Sisterhood, eller som frivillig i foreningen mer generelt, betydning for utfallet.

Våre data tyder på at flertallet av gruppelederne har blitt spurt direkte av venner, familie eller bekjente som selv er medlemmer i N.K.S., om de ønsker å bli gruppeleder, mens mindretallet selv har tatt initiativ etter tilfeldigvis ha hørt eller lest om Sisterhood. I oppstartsfasen av Sisterhood i N.K.S. var det prosjektgruppen i sekretariatet som inviterte lokalforeningene til å sende frivillige på Sisterhood-kurs, men med en spesiell oppfordring til noen utvalgte foreninger. Dette valget var basert på kunnskap om de ulike foreningene. Senere har de lokale foreningene/gruppelederne selv stått for rekrutteringen av nye gruppeledere. Under N.K.S.s promotering av Sisterhood opplevde prosjektleder at det befestet seg en myte om at Sisterhood var et gruppeterapitilbud for unge jenter, og at dette antakelig bidro til å skremme vekk mulige gruppeledere. Dette medførte en endring i måten de presenterte Sisterhood på. Det viser viktigheten av hva slags informasjon man gir, og måten den gis på. Informasjonen som presenteres, må være realistisk og i samsvar med det som forventes. Da unngår man i større grad at mange av dem som melder seg på gruppelederkurs, faller fra i etterkant. Samtidig er det viktig å reklamere for alle fordelene deltakelse kan gi – både for den frivillige og for målgruppen. Dette rekrutteringsarbeidet kan nåværende gruppeledere bidra i.

Hvis lokalforeningene oppretter en referansegruppe, som tidligere nevnt, vil den også kunne brukes i rekrutteringsarbeidet av gruppeledere. Det kan være en fordel all den tid Sisterhood ikke er en aktivitet som egner seg for alle. N.K.S.-sekretariatet kan gi lokalforeningene eksempler på hvilke faggrupper som kan være relevante for en slik referansegruppe, og eventuelt utarbeide enkle «intervjuguider» som kan benyttes i det lokale arbeidet med rekruttering av egnede gruppeledere.

For N.K.S. er alle medlemmer viktige, eldre som yngre, men for å fortsette å være en viktig forening for kvinner er foreningen avhengig av nye og yngre medlemmer som kan bidra i arbeidet med å gjøre foreningen aktuell og interessant for flere unge frivillige og medlemmer, og med det bringe organisasjon inn i fremtiden. Sisterhood er for unge jenter, og det er satt et nedre alderskrav til gruppelederne om at de må ha fylt 22 år. Det er ikke satt noen øvre alderskrav. Av de intervjuede foreningene ser det ut til at det kun er én lokalforening som har satt klare alderskrav til gruppelederne sine. Deres lokalforening har vedtatt at Sisterhood skal drives «av unge for unge». I denne foreningen har de lyktes med å rekruttere unge gruppeledere. Det kan handle om at de unge gruppelederne har benyttet sitt eget nettverk for å rekruttere flere unge gruppeledere. Forskningen på frivillighet blant unge (se kap. 2) viser at mange unge kunne tenkt seg å bidra i frivillig arbeid, men at de aldri har blitt spurt. Videre viser forskningen at unge som er vokst opp med foreldre som driver frivillig arbeid, i større grad enn andre unge selv jobber som frivillig. Det er dermed to grupper av unge jenter som foreningen kan forsøke å rekruttere. Den ene gruppen kan være barn, eller barnebarn, til nåværende medlemmer i foreningen. Den andre gruppen man kan forsøke å nå, er de som normalt ikke blir spurt om deltakelse. Et viktig spørsmål å stille er på hvilke måter man best når ut til ulike målgrupper. Det er eksempelvis ikke gitt at Facebook er den beste og eneste plattformen å nå yngre frivillige og medlemmer. Det viktigste er å ta utgangspunkt i hva forskningen viser om deltakelse i frivillig arbeid, og ut fra denne kunnskapen utmeisle rekrutteringsstrategier som treffer mer presist de man ønsker å nå.

Det å rekruttere frivillige er halve jobben, det handler også om å holde på de frivillige. Det vil dermed være en fordel å ha en viss kunnskap om deres interesser, og hva som motiverer dem. Dette er sentralt fordi forskningen viser at mange frivillige lar seg aktivisere på grunnlag av enkeltsaker/-temaer og ikke bare generelle velferdsmaal. Sisterhood ser ut til å ha truffet en gruppe med frivillige i alle aldre som i utgangspunktet har hatt moderat eller ingen aktivitet som frivillig. Sisterhood ser altså ut til å ha aktivert potensialet hos frivillige på en ganske interessant måte. Innsatsen til disse frivillige er av en størrelsesorden som gjør at de kvalifiserer for betegnelsen ildsjeler (mer enn ti timers frivillig innsats i måneden). Flere binder seg i all hovedsak til to timer ukentlig deltakelse over ett skoleår. Utover det tilkommer administrativt arbeid. Noen har valgt å redusere belastningen på de frivillige med et noe lavere krav til oppmøte. En slik «bindingstid» blant frivillige er antakelig også en indikasjon på at vi har med ildsjeler som brenner for saken å gjøre, det vil her si unges psykiske og fysiske helse. På den annen side kan denne omfattende «bindingstiden», som er begrunnet i Sisterhoods behov for kontinuitet, virke lite appellerende på yngre frivillige. Det er en gruppe som flytter mer på seg enn eldre, de har ofte ettermiddags- og kveldsjobber som inntektskilde under studietiden, og de har kanskje en rekke andre aktiviteter som kjemper om deres interesser og tid. Slik sett kan man tenke seg at Sisterhood vil kunne ha problemer med å nå yngre frivillige på grunn av omfanget av arbeidet og tidsaspektet. Det er for øvrig muligheter for å redusere arbeidsomfanget, men kontinuiteten vil likevel være viktig. En god rekrutteringsstrategi kan

dermed være en god blanding av yngre og eldre mer stabile (og erfarne) gruppeledere som kan ha høy kompetanse om unge og deres problemer i dagens samfunn.

For en medlemsforening er det også viktig å få kunnskap om interessene til dem som allerede er medlemmer i foreningen – både de veldig aktive (grunnfjellet av medlemmene), de normalt aktive og passive medlemmer. Det kan ligge et potensial i økt aktivitet blant dem som allerede er medlemmer. Disse kan også brukes til å få innspill til nye og relevante aktiviteter for N.K.S., som kan fange interessen til potensielt nye medlemmer.

Rekruttering av jenter til Sisterhood

Det som særlig fremstår som en utfordring, og som har gjort det siden prosjektoppstart i 2018, er knyttet til rekruttering av deltakere. Sisterhood som konsept er i utgangspunktet rettet mot betalte ansatte i kommunal sektor. Det betyr at de kan bruke deler av arbeidsdagen sin på å informere om tilbudet i skolens åpningstid. Dette er i liten grad tilpasset frivillige som har andre jobber på dagtid. Noen har dermed måttet ta seg fri for å rekruttere via skoler. Dette kan ikke sies å være en bærekraftig løsning på sikt. Funnene fra denne studien viser at noen har løst dette ved å få andre personer som lærere, rådgivere eller helsesykepleiere til å informere om tilbudet. Grunnet taushetsplikten kan ikke slikt personell informere frivillige om enkeltjenter de mener kunne hatt nytte av tilbudet. Ved at yrkesgruppene på skolene informerer om tilbudet, kan de i større grad henvende seg direkte til enkeltelever og oppfordre dem til deltakelse. Noen gruppeledere har lyktes med å overlate informasjonsoppgaven til ansatte på skolen. Likevel er det flere som opplever problemer med å få tilgang til skolene. Som et svar på dette er det flere som etterlyser en tydeligere og felles rekrutteringsmetode i Sisterhood, noe som fremstår som et rimelig ønske. Det er ikke gitt at svaret er en felles strategi for dette arbeidet, fordi det vil kunne variere fra kommune til kommune hvordan skolene forholder seg til organisasjoner som kontakter dem om ulike fritidstilbud. Noen kommuner har egne regler for alle skolene i kommunen knyttet til dette, og disse kan være relativt strenge. Det kan også være forskjeller i hvordan ledelsen på den enkelte skole forholder seg til dette. Prinsippene mange skoler bruker, er at tilbudet må være for alle, det må være gratis, livssynsnytralt og ikke være reklame. Det betyr at så fremt et tilbud er åpent for alle og er gratis, kan det være enklere å få innpass, men det er på ingen måte noen automatikk i dette. Mange skoler åpner heller ikke opp for oppslag om fritidstilbud på skolens område. Direktehenvendelser til enkeltlærere blir heller ikke alltid satt pris på av ledelsen ved den enkelte skole. Denne utfordringen er ikke ukjent for fritidstilbydere generelt (Kallander et al. 2021). En mulig måte å gi informasjon om Sisterhood-tilbudet på er å kontakte FAU på skolene. Fremfor å legge opp et slikt møte som en reklamekampanje, kan det være lurt å gå mer i dybden på metoden, gi en innføring i bakgrunnen for Sisterhood og eventuelle positive resultater av Sisterhood. En PowerPoint-presentasjon som gruppelederne kan benytte, kan eventuelt utvikles på sekretariatsnivå. Dette vil kreve noe ekstra ressurser.

Sisterhood er i utgangspunktet et forebyggende tilbud for jenter i lavinntektsfamilier. Hvis målet er å nå denne gruppen av jenter, vil informasjon rettet mot hjelpeapparatet rundt skolen som barnevernet, helsesykepleier og familiehus muligens være en bedre løsning enn henvendelser til skoler. Skolene har ingen informasjon om økonomien i den enkelte familie. Hjelpeapparatet rundt skolene vil kunne ha bedre innsikt i dette, men ikke minst vil de ha god innsikt i om Sisterhood vil kunne være et godt tilbud til deres brukere. Samtidig er det ikke slik at det bare er jenter fra lavinntektsfamilier eller i kontakt med hjelpeapparatet som vil kunne ha nytte av deltakelse

i Sisterhood. Denne innstillingen ser ut til å være dominerende blant gruppelederne som er intervjuet i denne studien. De frykter stigmatisering og understreker at alle jenter kan ha behov for å lære mer om psykisk helse. Gruppelederne er dessuten legfolk og føler seg ikke nødvendigvis komfortable med å arrangere Sisterhood-grupper for jenter med store psykiske eller atferdsmessige problemer. Slik vi tolker funnene, ser det ut til at formålet med Sisterhood er å nå jenter i lavinntektsfamilier, men at rekrutteringsstrategiene ikke nødvendigvis gjenspeiler dette. Kanskje bør foreningen være tydeligere og mer konsekvent på hvilke målgrupper de faktisk ønsker å nå. Dette valget bør ha konsekvenser for rekrutteringsstrategier som velges. Det at mange skoler ikke åpner opp for oppslag om fritidstilbud på skolens område, taler for at N.K.S. må fortsette å tenke ut alternative måter å informere om tilbudet på, og at sekretariatet er mer tydelig på dette overfor gruppelederne.

Spørreundersøkelsen og intervjuene viser at informasjon om Sisterhood på fritidsklubber er lite benyttet. Det er en arena som antakeligvis vil være godt egnet for frivillige for å informere om tilbudet, så fremt fritidsklubben har en aldersgrense som samsvarer med målgruppen for Sisterhood. Fritidsklubbene har åpent på ettermiddags- og kveldstid, noe som er en fordel for frivillige som er i ordinært arbeid. Mer synlig og aktiv rekruttering på sentrale steder i byen vil muligens også kunne skape mer interesse for Sisterhood og Sanitetsforeningen. Så fremt ikke etiske hensyn tilsier noe annet, vil bruk av tidligere deltakere fra målgruppen også kunne brukes i dette informasjonsarbeidet.

Krevende rekruttering kan føre til at frivillige trekker seg fra Sisterhood, eller at interesserte frivillige ikke en gang forsøker det. En løsning kan være at den lokale foreningen bistår i rekrutteringsarbeidet, og at dette arbeidet tilpasses den lokale konteksten.

Det at mange av foreningene har hatt utfordringer med å rekruttere målgruppen, kan handle om flere ting. Det kan være at man ikke når godt nok ut til dem tiltaket er ment for. Det kan handle om hvordan man informerer, og gjennom hvilken kanal man informerer. I intervjuer med unge i bydel Gamle Oslo om hvordan det er best å rekruttere unge til fritidsaktiviteter, fremkommer det at å bruke flere ulike informasjonskanaler er den beste strategien for å nå alle potensielle brukere av et spesifikt tilbud. Særlig fremkommer venner og skolen som viktige rekrutterere til aktiviteter. Ensidig bruk av sosiale medier vil ikke nødvendigvis bidra til å nå alle i de målgruppene man ønsker å nå (Kallander et al. 2021).

Søknad om deltakelse

I Sisterhood er det ønskelig at gruppene består av jenter fra ulike skoler som ikke er venninner fra før. De aller fleste i denne undersøkelsen har startet grupper for jenter som er i overgangen fra barne- til ungdomsskolen, og ett av målene med Sisterhood er at de deltakende jentene skal utvide nettverket sitt og bli kjent med jenter fra andre skoler, som de vil møte igjen på ungdomsskolen. Det er et søknadsskjema som jentene skal fylle ut hvis de ønsker å være med i en Sisterhood-gruppe. Det enkle spørsmålet i dette skjemaet er hvorfor de ønsker å delta. I praksis har det vist seg at begrunnelsene som gis, er svært ulike. Noen skriver en kort setning om at de bare ønsker å delta, mens andre gir reflekterte og lange begrunnelser. En måte å få mer informasjon om den enkelte på er å stille noen flere spørsmål i dette skjemaet. Det kan være spørsmål om de deltar i andre fritidsaktiviteter, hvor mange fritidsaktiviteter de deltar i, og hvor ofte de deltar, om de kjenner jenter fra andre skoler, mv. Det kan også være en idé å formulere noen enkle avkryssingsspørsmål om motivasjonen for deltakelse. Det kan være lettere for noen å krysse av på slike spørsmål enn selv å måtte

formulere motivasjonen sin med egne ord. I de tilfeller gruppelederne får anledning til å informere på skolene, kan disse skjemaene distribueres der og/eller hos helsesykepleier. Svarene fra søknadsskjemaene vil gjøre utvelgelsesprosessen enklere for gruppelederne i de tilfeller det er for mange søkere, og det vil også lette prosessen med å velge ut jenter som man antar vil ha mest nytte av deltakelse. Dette vil kunne bli problemstillinger som oftere dukker opp dersom målet er at Sisterhood skal rulles ut i flere foreninger og gjøres mer kjent for målgruppen. Ansvar for utviklingen av dette søknadsskjemaet bør være hos sekretariatet, men i samarbeid med gruppelederne.

Utvalgskriterier for deltakelse – målgruppen

På vårt spørsmål om gruppelederne har laget utvalgskriterier som de kan ta i bruk dersom det blir for mange søkere til Sisterhood, så er det ingen som svarer bekrefteende på dette. Ingen har per i dag opplevd å få for mange søkere. De priser seg lykkelige for det, nettopp fordi de finner tanken om å velge bort noen som svært vanskelig. Vi mener manglende kriterier for hvem som skal ha forrang ved underkapasitet, er en svakhet. Det er antakelig en fordel om det er sekretariatet, gjennom dialog med gruppelederne, som utarbeider et sett av kriterier som kan brukes i slike tilfeller. Da unngår man at de lokale gruppelederne må finne på regler når de står midt oppe i situasjonen. Disse reglene vil også være fine å ha til å kommunisere utad, slik at alle som søker, er klar over reglene ved for mange søkere. Dette gir en åpen og gjennom-siktig prosess. Det er en fordel med slike regler hvis målet er å øke antallet deltakere og promoteringen av Sisterhood-grupper. Da vil sannsynligheten for at denne problemstillingen dukker opp, øke.

Rekruttering og bruk sosiale medier

Lokalforeningene skal motta bistand til bruk av digitale/sosiale medier for å nå ut til jentene samt til å profilere Sisterhood utad. Særlig bruk av enkelte sosiale medier ser det ut til at gruppelederne håndterer på en god måte, og uten at det har fremkommet utfordringer ved dette. Facebook benyttes i særlig stor grad, men også Snapchat, Instagram og Messenger blir benyttet. Bruk av TikTok og Discord nevnes kun av én forening under erfaringsseminaret. Bruk av sosiale medier i rekruttering av deltakere kan være en mulighet, men det krever også kunnskap om disse mediene blant gruppelederne samt innsikt i hvilke grupper man mest sannsynlig når på de ulike plattformene. Medietilsynets (2020) undersøkelse av unges bruk av sosiale medier viser at Facebook, som mange gruppeledere oppgir at de bruker for å informere om Sisterhood, blir benyttet av 54 prosent av de unge i alderen 9–18 år. De mediene denne aldersgruppen benytter mest, er YouTube, Snapchat, TikTok og Instagram. Hvilket sosialt medium eller kombinasjon av sosiale/tradisjonelle medium som er mest hensiktsmessig å benytte, vil avhenge av aldersgruppen man ønsker å nå.

Det betyr at det kan være andre sosiale medier som bedre vil kunne nå de unge direkte. Samtidig påpeker flere at de når jentenes foreldre via Facebook, og at de har opplevd at de foreslår deltakelse for sine barn. Man kan se for seg ulike informasjons- og rekrutteringsstrategier for å nå målgruppen. En strategi kan være rettet mot foreldre/foresatte og personer i offentlige tjenester som ansatte i skoleverket (lærere og rådgivere) og helsesykepleiere. Er gruppelederne åpne for å rette tilbudet mot jenter som kan slite mer enn gjennomsnittet, kan informasjonskampanjer også rettes mot miljøarbeidere, politi, NAV og barnevern. For disse gruppene vil informasjon om inn-

holdet i tilbudet, målgruppe for tilbudet, finansiering og tilbudets varighet samt kriterier for deltakelse kunne være relevant. Kallander et al. (2021) finner eksempelvis at ansatte i tjenestene er opptatt av et tilbuds kontinuitet og kvalitet for at de skal rekruttere brukere til en gitt fritidsaktivitet. Som nevnt er også skolen og venner de viktigste rekrutteringskanalene for å nå ut til ungdomsskoleelever. Hvordan N.K.S. rent konkret bør informere målgruppen om Sisterhood og N.K.S., kan foreningen kanskje søke råd om hos jenter som faktisk deltar i tilbudet? Kanskje det kan være en gruppeoppgave for en av aktivitetsekveldene? Kanskje foreningene også kan spørre dem om forslag til andre tilbud for unge jenter?

Rekruttering og samarbeid

Samarbeid med andre frivillige organisasjoner og offentlige aktører kan være en måte å få hjelp til å øke rekrutteringsmulighetene på. Det kan blant annet bidra til økt synlighet. Under den digitale erfaringsamlingen vinteren 2020 deltok to representanter fra Frivillighet Norge, som presenterte mulighetene for et samarbeid om frivillige aktiviteter. De var særlig opptatt av at aktivitetene var av mer varig karakter. Kontinuitet i fritidstilbud finner også Kallander et al. (2021) at er viktig for at både skoler og andre offentlige aktører vil foreslå dem for mulige brukere. Frivillighet Norge pekte på fordelene med å samarbeide med dem: De har verktøy for inkludering, de kan bidra til synlighet, de har støtteordninger, de har informasjonssider (www.om.ungfritid.no), og de har verktøy for å bygge ned barrierer for deltakelse.

Et samarbeid med kommunene om å nå Fritidserklæringens mål kan også være en måte å både promotere tilbudet og øke mulighetene for rekruttering av jenter på. Graden av samarbeid mellom frivillige fritidstilbydere og kommuner/bydeler vil for øvrig kunne variere.

7.4 Gruppeledernes erfaring med Sisterhood

Både intervjuene og dataene fra spørreundersøkelsen viser at gruppeledere som har startet opp et tilbud, er svært fornøyde, og de snakker i liten grad om at tidsbruken i tilbudet er høyt, noe som bidrar til å underbygge vår beskrivelse av dem som ildsjeler. Flertallet av gruppelederne mener også at Sisterhood bør fortsette som tiltak, og at N.K.S. bør opprette flere tilbud for målgruppen. Et annet gledelig funn for N.K.S. er at et flertall av gruppelederne svarer at deres deltakelse i Sisterhood motiverer dem til annet frivillig arbeid i N.K.S. Vi må for øvrig minne om at antallet respondenter er lavt.

Det flertallet er minst fornøyde med, er rekrutteringsmetodene til Sisterhood, som vi har beskrevet ovenfor. Noen få synes det er tidkrevende å søke om midler til finansiering. Alt i alt er gruppelederne svært fornøyde, og de intervjuede forteller om økt energi og glede av å jobbe med målgruppen.

Koronapandemien bidro til at nesten all Sisterhood-aktivitet ble lagt ned i sin opprinnelige form under nedstengingen. Noen foreninger hadde ingen aktivitet i denne perioden. Andre begynte å bruke ulike sosiale medier og andre digitale plattformer og nettaktiviteter, som en måte å holde kontakten med jentene på. Om disse ulikhetene kan knyttes til ulike digitale ferdigheter hos gruppelederne, vet vi ingenting om, men forskjellene er interessante og kan bidra til læring og som inspirasjon for andre gruppeledere fremover.

7.5 Sisterhood over hele landet?

N.K.S. har et mål om at halvparten av Sisterhood-gruppene skal starte opp i distriktene. Ifølge våre data er det i de større/mellomstore byene det er startet opp et Sisterhood-tilbud. Det kan tyde på at N.K.S. har satset på en aktivitet som fanger interessen til både medlemmer og ikke-medlemmer i geografiske områder der potensialet for nye medlemmer og frivillige er stort, men der også konkurransen om frivillige er stor. Det kan i tillegg bety at foreningen vil konkurrere med andre organisasjoner om målgruppen. Det er for øvrig ikke gitt at andre har et lignende tilbud som Sisterhood, og det kan være det beste salgsargumentet til Sanitetskvinnene. Å få frem relevansen og de beste argumentene for å delta i Sisterhood for målgruppen kan foreningen, som tidligere nevnt, søke innspill til blant de deltakende jentene.

Lokalforeningene skal ha et lokalt nedslagsfelt med tilbud det er behov for i nærområdet. At det ikke er startet Sisterhood-grupper på mindre steder i distriktene, kan være uttrykk for flere forhold: at interessen for Sisterhood blant foreningens medlemmer ikke er til stede, at behovet lokalt ikke oppleves å være stort nok eller treffe godt nok, eller at de tilbyr andre aktiviteter som lokalmiljøet i større grad etterspør. Det kan også være at hvis foreningen vektlegger at tilbudet er for jenter i lavinntektsfamilier, vil dette kunne oppleves stigmatiserende og dermed bidra til å forkuldre rekrutteringen. Hvis husstandsinntekt skal være styrende for rekrutteringen, vil foreningen også møte på problemer, for informasjon om dette har verken skolene eller helsesykepleier. Dette stigmaet kan muligens bli enda tydeligere i mindre kommuner.

Det at Sisterhood ser ut til å treffe godt i de store og mellomstore byene, er interessant, og kanskje bør innsatsen i de kommende årene hovedsakelig rettes inn her fremfor i mindre kommuner inntil Sanitetskvinnene har fått mer erfaring med Sisterhood. Lykkes N.K.S. i de store og mellomstore byene, blir kanskje distriktsforeningene også mer interessert på sikt.

7.6 Måloppnåelse – deltakernivå

Det er definert flere prosjektmål – både på deltakernivå, på sekretariats-/prosjektnivå i N.K.S. og på lokalforeningsnivå. Prosjektmålene som er satt på deltakernivå, er at 80 prosent av de deltakende jentene

- opplever at de har blitt sikrere på seg selv og mer bevisst sine positive kvaliteter
- opplever at de har fått styrket sitt sosiale nettverk
- oppgir at deltakelse i jentegruppen har gitt dem større mestringsfølelse og mindre opplevd stress
- oppgir at de er blitt bedre i stand til å sette egne grenser med tanke på egen kropp, seksualitet og rus

Som avtalt med oppdragsgiver har vi ikke foretatt intervjuer med deltakerne i Sisterhood, og vi vet følgelig ikke hvordan de vurderer dette. Vi valgte å spørre gruppelederne om hvilke inntrykk de hadde av målgruppens vurderinger av deltakelse. Gruppeledernes inntrykk er positive og basert på hva jentene selv har sagt til dem i prosjektperioden, tilbakemeldinger fra fornøyde foreldre og egenobservasjoner. Det kan være slik at det er kun de som er fornøyde, som har gitt uttrykk for dette, mens de som har vært misfornøyde, har tiet om dette. Frafall fra gruppene kan være et uttrykk for misnøye, men kan også skyldes andre forhold.

Noen av målene som er satt for Sisterhood-deltakerne, er at de skal bidra til å øke jentenes selvtillit og selvbilde, og at de skal oppleve økt sosial tilhørighet og utvide nettverket sitt. Gruppelederne kan generelt ikke si noe om hvorvidt jentene får flere

venner ved deltakelse i Sisterhood, selv om inntrykket er at de får det. Det de ser, er at jentene i løpet av deltakelsen endrer atferd ved at de blir mer lyttende, forståelsesfulle og støttende overfor hverandre. De observerer at jentene utvikler et unikt samhold som de tror holder seg når deltakelse i Sisterhood er over. Jentene kommer også med mange ulike godord om Sisterhood når de møtes. Noen gruppeledere forteller at de har deltakere som har lyst til å delta over flere år. Flere opplever også gode tilbakemeldinger fra deltakernes foreldre som forteller om positive endringer hos barna etter deltakelse i Sisterhood. Til tross for at det er slik at ingen skal delta lenger enn ett år, så er det et par foreninger som har åpnet opp for at noen av deltakerne kan delta over lenger tid så lenge de har plass i gruppen.

7.7 Måloppnåelse – sekretariats- og lokalforeningsnivå

Prosjektmålene som er satt på N.K.S.s sekretariatsnivå og lokalforeningsnivå, er at N.K.S. tilbyr opplæring, veiledning og støtte til lokalforeningene som ønsker å starte Sisterhood. I tabell 7.1 tar vi summarisk opp måloppnåelse i lys av målene:

Tabell 7.1 Mål og måloppnåelse

Mål	Måloppnåelse
Gratis gruppelederkurs til nye gruppeledere i samarbeid med Sisterhood Norge, Bydel Frogner	Dette har blitt gjennomført. Det er satt som krav at alle som skal drifte en Sisterhood-gruppe, må ha deltatt på dette kurset.
Gratis veiledningsmøter for eksisterende gruppeledere i samarbeid med Sisterhood Norge, Bydel Frogner	Det ble gjennomført veiledningsmøter mellom den enkelte lokalforening og Bydel Frogner i tillegg til møter med faglig påfyll for de frivillige. Dette var et tilbud i begynnelsen av prosjektperioden, men ble avsluttet på grunn av lite bruk av det.
Erfaringsutveksling mellom eksisterende og nye gruppeledere/prosjektkoordinatører	Dette har blitt gjennomført i prosjektperioden. Sekretariatet har opprettet en Facebook-gruppe hvor prosjektleder informerer, og hvor gruppelederne kan legge inn informasjon om hva de gjør. Det er også lagt opp til erfaringsutvekslingsseminarer. På grunn av koronapandemien ble et seminar avlyst, men det ble senere arrangert en digital samling vinteren 2020. Mye av erfaringsutvekslingen foregår ved at prosjektleder har én-til-én-kontakt med lokalforeningene.
Bistand til å rekruttere frivillige gruppeledere	Vi har ikke informasjon om dette da vi ikke har intervjuet lederne av de lokale foreningene. Utfordringen for flere gruppeledere ser ut til å ha vært å rekruttere nok deltakere til Sisterhood. Gruppelederne kan få hjelp av prosjektleder i sekretariatet med dette, men det ser i liten grad ut til at gruppelederne har benyttet seg av tilbudet. Det er også utarbeidet en veileder for gruppeledere av N.K.S. med tips om rekrutteringsmetoder. Det flere etterlyser, er bistand/tips til å rekruttere deltakere til Sisterhood.
Bistand til bruk av sosiale medier for å nå ut til jentene og profilere aktiviteten utad	Dette har vi ikke informasjon om. Det ser ut til at alle gruppeledere behersker og bruker Facebook og Messenger, men bruken av Snapchat, Instagram, TikTok o.l. ser ut til å variere. Det kan muligens dreie seg om manglende kompetanse, som igjen kan handle om alder, men det kan også være at flere av disse mediene har en aldersgrense, og ikke alle får lov til å bruke slike medier av sine foresatte.
Bistand til å søke lokale midler til videreføring av prosjektet	Sekretariatets prosjektleder bistår med dette til dem som ønsker det. Denne bistanden er knyttet til å finne relevante finansieringskilder og ikke til søknadsskriving. Ingen har benyttet seg av denne muligheten.

Mål	Måloppnåelse
Jentegrupper i regi av sanitetsforeninger skal ha et betydelig innslag av frivillig innsats.	Grunnet ulik organisering, økonomi og drift av lokale foreninger driftes Sisterhood på ulike måter, men ifølge våre data driftes Sisterhood-grupper i all hovedsak av ubetalte frivillige og ikke av betalte ansatte/frivillige.
Minst halvparten av lokalforeningene som starter Sisterhood-grupper, holder til i distriktene.	Det ser ikke ut til å være tilfelle. Våre data tyder på at det i all hovedsak er i store kommuner/byer (20 000 eller flere innbyggere) det er startet et Sisterhood-tilbud.
Målgruppen for N.K.S. sitt Sisterhood-prosjekt er jenter i alderen 12–22 år.	Ifølge våre data er hovedvekten av deltakerne i alderen 12–15 år.
150 jenter skal ha deltatt i en Sisterhood-gruppe i løpet av prosjektperioden (2017–2020).	Her har vi ikke eksakte tall. Det sikreste tallet vi har, er 79, men vi vet at det er flere som har deltatt.
N.K.S. har estimert med at hver deltakende forening drifter én jentegruppe med ti jenter. Anbefalt maksimumsgrense i antall deltakere i en gruppe er satt til tolv jenter. Det er ikke satt noen minimumsgrense.	De som har startet opp (også lenge før korona), ser i all hovedsak ut til å ha noe færre deltakere enn det estimerte antallet N.K.S. har satt for gruppene. Dataene våre tyder på at den minste gruppen er / har vært på fire jenter, og den største er / har vært på tolv jenter. Én av foreningene oppgir å ha startet opp to grupper i 2019, og de er i gang med rekrutteringen til to nye grupper i 2020, en annen forening har hatt tre grupper i perioden 2018–2020, en tredje forening har hatt to grupper i perioden 2018–2020, og den fjerde intervjuede foreningen startet opp i 2019. Grunnet koronaen har de forlenget tilbudet til dette kullet.
Sisterhood skal ha et betydelig innslag av frivillig innsats.	Basert på våre data er dette målet nådd. Blant de intervjuede er det kun to foreninger der de har en betalt ansatt som bruker deler av sin stilling på administrativt arbeid i Sisterhood.

Avslutningsvis kan vi konkludere med at Sisterhood ser ut til å ha truffet en liten gruppe frivillige som brenner for tematikken og målgruppen tilbudet retter seg mot. Ifølge våre funn har Sisterhood bidratt til *noen* flere medlemmer, men det ser særlig ut til å ha mobilisert betydelig mer aktivitet blant frivillige som allerede er medlemmer. Aktiviteten til flere av dem er så høy at de kan karakteriseres som ildsjeler. Det at respondentene svarer at Sisterhood motiverer dem til annet frivillig arbeid i N.K.S., må også være oppløftende for organisasjonen – selv om tallgrunnlaget er begrenset. Målet med Sisterhood i Sanitetsforeningen er blant annet å øke antallet medlemmer i foreningen. Hvis organisasjonen ikke klarer å øke rekrutteringen av gruppeledere, og med det øke antallet Sisterhood-grupper, vil Sisterhood med all sannsynlighet ikke føre til en medlemsvekst av betydning. Et mulig scenario er at Sanitetsforeningen fortsetter sitt Sisterhood-tilbud, men at foreningen intensiverer informasjonsarbeidet og rekrutteringen av gruppeledere for å øke antallet Sisterhood-grupper. Velger man dette, kan foreningen gå i dialog med Bydel Frogner, slik at de eventuelt kan utvikle et Sisterhood-opplegg som er mer tilrettelagt for frivillige organisasjoner. Hvis man ikke lykkes med dette, kan en løsning for Sanitetsforeningen være å henvende seg mer direkte mot ildsjeler. Dette er en relativt liten gruppe av frivillige, og en eventuell vekst i medlemstall vil mest sannsynlig være begrenset. Ildsjelene kan finnes i egen forening, og det bør utvikles informasjonsstrategier som kan bidra til å fange opp disse. Det kan også være at nye ildsjeler/medlemmer kan rekrutteres gjennom nåværende medlemmer, for eksempel blant barn eller barnebarn. Et annet scenario er at foreningen satser på Sisterhood, men parallelt utvikler nye/supplerende og mindre tidkrevende tilbud til målgruppen, som deltakerne kan benytte over flere år, og som krever mindre innsats av de frivillige. Innholdet i disse tilbudene kan være inspirert av Sisterhood. Mindre krevende tilbud til samme målgruppe vil kunne tiltrekke seg flere frivillige med interesse for målgruppen til foreningen, men også

flere deltakere fra målgruppen. Et tredje scenario er at Sanitetskvinnene legger ned Sisterhood-satsingen og heller utvikler alternative tilbud til målgruppen. Ved å utvikle egne tilbud vil foreningen også ha mer makt og kontroll over tilbudet. Da vil foreningen selv kunne utvikle og stå for opplæringen av frivillige, og man vil kunne utvikle et mer fleksibelt tilbud tilpasset frivillige samt unngå uenigheter knyttet til blant annet logobruk.

Referanser

- Arnesen, D. & Sivesind, K.H. (2020). *Organisasjonslandskap i endring 2009–2019. Fra ideologisk samfunnsendring til individuell utfoldelse?* Rapport 2020:5. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Arnesen, D., Sivesind, K.H. & Gulbrandsen, T. (2016). *Fra medlemsbaserte organisasjoner til koordinert frivillighet? Det norske organisasjonssamfunnet fra 1980-2013*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Bakken, A. (2020). *Ungdata 2020. Nasjonale resultater*. OsloMet Storbyuniversitetet/Velferdsforskningsinstituttet NOVA.
- Dalen, H.B. (2019, 10. desember). *Mye frivillig innsats blant norskfødte med innvandrerbakgrunn*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/mye-frivillig-innsats-blant-norskfodte-med-innvandrerforeldre>
- Eimhjellen, I. & Fladmoe, A. (2020). *Frivillighet, klasse og sosial ulikhet. Norsk frivillighet i et klasseperspektiv*. Rapport 2020:1. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Eimhjellen, I. & Arnesen, D. (2018). *Organisasjonsengasjement blant innvandrere*. Rapport 2018:3. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Fladmoe, S. & Arnesen, D. (2018). *Oppdaterte tall om frivillig innsats i Norge, 1998-2017*. Rapport 2018:2. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Folkestad, B., Christensen, D.A., Strømsnes, K. & Selle, P. (2015). *Frivillig innsats i Norge 1998-2014. Kva kjenneteiknar dei frivillige og kva har endra seg?* Rapport 2015:4. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Folkestad, B. & Langhelle, H.M. (2016). *Potensialet før økt frivillig deltakelse i Norge*. Notat. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Handlingsprogram 2017-2020. *Kriminalitets- og rusforebygging blant barn og unge i Oslo*. Oslo politidistrikt og Oslo kommune.
- Hankinson, P. & Rochester, H. (2005). The face and voice of volunteering: A suitable case for branding. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing* 10(2):93 – 105. DOI:10.1002/nvsm.15
- Hansen, T. & Slagsvold, B. (2020). Refleksiv frivillighet i en norsk kontekst – om eldres deltakelse, motivasjon og potensiale. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 23(1) 4-19.
- Hustinx, L. & Lammertyn, F. (2003). Collective and Reflexive Styles of Volunteering: A Sociological Modernization Perspective. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 14(2) 167–187.
- Kallander, E.K. Holte, J. & Lien, L. (2021, under utgivelse). *Analyse av fritidstilbud I Bydel Gamle Oslo*. Fafo-rapport.
- Medietilsynet (2020). *Barn og medier 2020. Om sosiale medier og skadelig innhold på nett*. Delrapport 1. 11. februar 2020. Medietilsynet.
- Meld.St. 10 (2018-2019). *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken*. Kulturdepartementet.
- Norske Kvinners Sanitetsforening. *Sisterhood (2019). Gruppelederhåndbok 2019. Informasjon, tips, krav og retningslinjer for frivillige*. Norske Kvinners Sanitetsforening.
- Norske Kvinners Sanitetsforening (2019). *Veileder for Sisterhood. Nettverksgrupper for unge jenter*. Norske Kvinners Sanitetsforening.
- Norske Kvinners Sanitetsforening (2019). *Handlingsplan for «Snu Trenden – 50 000 medlemmer i 2021»*. Norske Kvinners Sanitetsforening.

- Roche, A. og Ogden, J. (2017). Predictors of burnout and health status in Samaritans' listening volunteers. *Psychol. Health Med.* 2017, 22, 1169-1174.
- Samuelsson, C. (2018). Ideellt arbete vanligt i Norden. *Välfärd*, nr 1, s. 5-7.
- Shields, P.O. (2009). Young Adult Volunteers: Recruitment Appeals and Other Marketing Considerations. *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*, 21(2) 139-159
- SSB (2020, 18. november). Organisasjonsaktivitet, politisk deltakelse og sosialt nettverk, levekårsundersøkelsen. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/orgakt>
- Sundeen, R.A., Raskoff, S.A. & Garcia, M.C. (2007). Differences in Perceived Barriers to Volunteering to Formal Organizations: Lack of Time Versus Lack of Interest. *Nonprofit Management and Leadership*. 17(3):279-300. March 2007. DOI:10.1002/nml.150
- Sundram, F., Corattur, T., Dong, C. og Zhong, K. (2018). Motivations, expectations and experiences in being a mental health helplines volunteer. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2018, 15, 2123
- Tollåli, M. (2019). *Fem typer frivillige arbeidere*. Rapport 2019:2. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- #Ungdomshelse – regjeringens strategi for ungdomshelse 2016-2021. Helse- og omsorgsdepartementet.
- von Essen, J. & Svedberg, L. (red.) (2020). *Medborgerligt engagemang i Sverige 1992–2019*. Ersta Sköndal Bräcke högskola.
- von Essen, J., Lundåsen, S.W., Svedberg, L. & Trägårdh, L. (2019). *Det svenska civilsamhället - en introduktion*. Idealistas förlag.
- Wollebæk, D., Sætrang, S. & Fladmoe, A. (2015). *Betingelser for frivillig innsats. Motivasjon og kontekst*. Rapport 2015-1. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Sisterhood – sanitetsarbeid i fornyet drakt?

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) har drevet «Sisterhood i sanitetens hus» i perioden 2018–2021. Sisterhood er i N.K.S. rettet mot jenter på 7.–10. trinn. Sisterhood er et lavterskeltilbud rettet spesifikt mot jenter, med vekt på jenters psykiske helse. Aktiviteten er ment å være et tidsriktig og relevant tilbud for målgruppen og et viktig ledd i N.K.S.s langsiktige rekrutteringsstrategi. Snu trenden med mål om å øke antallet medlemmer i foreningen. Prosjektet er finansiert av Stiftelsen Dam

Notatet sammenfatter vår evaluering av N.K.S.s satsing på Sisterhood. Innholdet i Sisterhood engasjerer frivillige gruppeledere i så stor grad at de er villige til å bruke mye fritid over et langt tidsrom på tilbudet. Sisterhood-metodikken fremstår som relevant for unge jenter og passer godt inn i N.K.S.s profil som en kvinneorganisasjon. Evalueringen viser at satsingen så langt ikke har ført til en nevneverdig økning i antall medlemmer for N.K.S.

Borggata 2B
Postboks 2947 Tøyen
N-0608 Oslo
www.fafo.no

Fafo-notat 2021:06
ID-nr.: 10343